

ELŐFIZETÉS
ELFELTÉTEL:
 Egy évre ..... 24 huzam
 Egy hára ..... 3 huzam
VEDŐTÉTEL:
 Egy évre ..... 20 huzam
 Egy hára ..... 2 k. 40 f.
ÁRÉNYTÉTEL:
 A huzamok polt. sz. egyeztet. 20 sz.
 minden következőnél 10 szélér
 Nyitvat. sz. 40 szélér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyetért.
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 202.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 244.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Kedd, szeptember 29.

Mal számunk főbb közleményei:

- Vezérollok: A választói reform jelentősége.
- Cyarpodnak a város jövedelmei.
- Oszták szocialisták a magyar választói jog ellen.
- Aradmegye és környéke az új választási törvényjavaslatban.
- Nem lesz törvény a kerületek beosztásáról.
- A nagy tűz következménye.
- Labdarugó verseny — blokkzással.
- Megrágalmazott járásbíró.
- Meggyilkolt erdőőr.
- Berlin gyáza.
- Ahol fürödnek a borban.
- Kállay Jolán butoral.
- Életunt aradi tisztviselő
- Részedett püspök.
- Nagy viták a Kossuth-szaktársaság híján.
- Társa: A nagyságos asszony. Irtá: Radnóthy Dénes.

A választói reform jelentősége.

Arad, szeptember 28

Azon küzdelemben, melyet Magyarország az osztrák beolvastási politika ellen közel négyszáz éve folytat, az ellenzéki pártok Bánffy megbuktatásával döntő ütközetet provokáltak, melybe lassankint az egész nemzetet belevonták. Csakhamar kitűnt azonban, hogy sem az idő, sem a hadállás nem volt szerencsésen megválasztva. A mindenfelől előtűnedező ellenségeink száma megbénította ellentállásunk erkölcsi erejét. Lépésről-lépésre hátrálnunk kellett, pozícióinkat nyomról nyomra feladtuk, a lobogóinkon követelt vívmányokat egymásután feláldoztuk, hogy magunknak visszavonulást biztosítsunk ősi alkotmányunk sáncaiba, mert oda szorul-

tunk vissza, hogy legalább nemzeti létünket megvédelmezzük!

Most már ezeket a sáncokat és falakat ostromolják; az általános és titkos választási reform kérdésének fölvetésével ellenségeink a végső csapásra készülnek, melylyel a történelmi Magyarországot, a földbirtok és középosztály uralmát s ami ezzel elválaszthatatlanul összeforrt, az állam magyar nemzeti jellegét akarják megsemmisíteni.

Feltűnő, hogy midőn Kristóffy által a bécsi udvar ezen reá nézve is végzetessé válható lépésre szánta el magát, a magyar közvélemény annak valódi célzatával és rettenetes horderejével nem igen volt még tisztában; kápráztatta a demokratikus jelszavak fénye, s nem vette észre, hogy a proletariátusnak az alkotmány bástyái közé való fölvétele által annak évezred óta hivatott védői onnan kiszorulnak, hogy a vagyontalanoknak a jogokban való részesítése — ha a tervezett módon történik — egyértelmű az államfentartó osztály ellen irányuló jogfosztással. Csak legutóbb is Tisza István grófnak kellett a volt szabadelvű párt orgánumát az általános és titkos választói reform vezedelméről felvilágosítania, ha az abban a ridegségében valósíttatnék meg, mint a hogy Kristóffyék fölvetették és a hogyan azt az ellentábor sürgeti.

Tisza gróf, a kérlelhetlen, megalkuvást nem ismerő ellenség, mindezt félretéve segítségére sietett a kormánynak, midőn annak reformjavaslatát saját híveinek támadásával szemben védelmébe vette.

Nem pártok harcáról van itten most szó, hanem a haza védelméről, nem a politikai csoportok hatalmá, hanem a magyarság életkérdése van kockán, amelynéi kell, hogy minden magyar ember egy táborban harcoljon a nemzeti létért. Ha valami illusztrálja az imminens veszedelmet, amely fenyeget, úgy Tisza István gróf fellépése az, aki komoly ok nélkül bizonyára ki nem lépett volna eddigi rezervált állásából.

Valóban, alig lehet gonoszabb helyzetet képzelni, mint amelybe jutottunk, midőn most a magyarság érdekeit kell annak majorizáltatása ellen megvédenünk. A jogegyenlőség hazug jelezavával ellenünk van hangolva az egész külföld közvéleménye; a szocialisták jól szervezett hadsegítségért meg Ausztriába, ahol készséggel támogatásukra siet, nem csak az elvártak csoportja, hanem az egész osztrákság apraja-nagyja, akik halálos gyűlölségükben örömmel ragadnak meg minden alkalmat, mely Magyarország romlásához vezet. Az óriási riadalomhoz, amelylyel a szocialisták Európát ellenünk felakarják lármázní, egyenrangú tényezőként sorakozik a nemzetiségek akciója, s csak a jelszót várják, hogy ellenünk együttes, egységes harcra induljanak.

Könnyű elképzelni, mily nehéz helyzete van ity körülmények között a koalíció kormányának, midőn békekötésért a rosszul informált osztrák császártól a jobban értesült magyar királyhoz kell fordulnia, ugyanahhoz, a kivel szemben még ellenzéki korában s harcot megindította, hogy

A nagyságos asszony.

Irtá: Radnóthy Dénes.

A nagyságos asszony a legszebb nő volt a városban. Finom és okos szépség, megígéző és megbabonázó. Szépség sugárzott nagy, fekete lággal egy, mélységes szeméből. A gyönyörűség ragyogott arca rózsáira. Széles, erős ajka a szépség erős bűvületét árulta el. Koromok a haja pompás ellentéte volt fehér arcbőrének. A nagyságos asszony maga volt az élő gyönyörűség.

És a nagyságos asszony, bár vagyoni és társadalmi helyzete bőségesen megengedte volna, nagyon visszavonult életet élt. Messze fölé emelt annak az asszonyseregnek, mely pártásául kínálkozott. Neki nem lehetett megfelelő az az asszonytársaság, mely részben a pagát utimóban, részben az anghelben kereste és találta minden gyönyörűségét. És nem neki való volt az az asszonytársaság sem, amely reggeli estéig toalettkérdéseket tárgyalt és egész nap azon törte a fejét, hogyan pukkanthatná legelősebben a — barátjánjét.

A nagyságos asszonynak nem volt barátja. Egyedül élt, járt, látott és nézett a városban, hol nagyban csillogott a külső asszonyi szépség minden belső érték nélkül.

Megérezni csak az ő szíve tudott. Meglátásra csak az ő lelke volt képes. Amióta ismerem, ő az én női eszményképem, teste sugárzó szépségével és lelke ragyogó melegségével.

Nem akarok utádat szegni róla, mert végezhessz nem volna a dicső éneknek. Aki ismeri, szerez. Aki nem ismeri, tisztellett szól róla. Vagyunk néhányan, akiket megígézt. Tiszán Madonnáját nem néztem olyan önsietlen gyönyörűséggel, mint amilyen tiszta és szent gyönyörűséggel néztem egy óra hosszat szótlanul az ő mélységes szemébe.

A nagyságos asszonynak csak imádóit voltak, udvarlói nem. Bészél is kiemelkedett a kisvárosi asszonyok félszegen ostoba mindennapi-ságából. Neki nem kellett a léha fecsegés, a fess nagyképekődés, amit oly mesterlesen produkálnak a kisváros aranyifjai.

A nagyságos asszonynak az volt az öröme, ha a művészet valamelyik termékében gyönyörködhetett. Még a ház is, amelyikben lakott, előtűnt a többi hásktól. Édekesebb volt és művésziesebb. A virágjai nem voltak közönségesek. A kásimunkáiban bennük volt a lelke szépsége.

És volt a nagyságos asszony, akivel mostanában, egy eszűdes, szelid és szomorú szeptemberi estén megint összehozott a sorsom. Bészélgettünk. Azt mondta:

— Lásd, nekem nem szomorú és nem fájdalmas az élet. Én örülök neki, pedig esztendőnk óta ugyanazt az egyhangú életet élem, s magukban álló lelkek csöndes életét. Nem mulatok, nem járok kávéházba. Nem megyek társaságba. Magam vagyok és otaon vagyok.

— Magának nagyon jó dolga van, nagyságos asszony — feleltem. Gondja nincsen, fogla-

latossága kevés, maga a legszebb. Irigylésre méltó életet éli, a szeliden mosolygók életét. Rámosolyog az életre és az élet fagyja folonged mosolya türe alatt. Kineveti az életet, kinevet minket, akik benne járunk és végül, ha tulajgosan ósinté pillanattal vannak, még önmagát is kineveti. Az általános nagy neve ésben azután néha sírva fakad és megeirítja a mulat, a jeont, a jövőt. Az elmulasatott gyönyörököt, a percekét, az órákat. Az éveket, melyek elszálltak és amelyek még elszállni fognak. Ezek a nyugalmas, gondtalan élet tulzott kitörései. És az az ostoba fájdalom, amelynek nincs köze a boldogsághoz. És az élet értelmetlensége.

A nagyságos asszony rá nézett nagy fekete szemével és szólt:

— Igaza van, az élet egy nagy értelmetlenség. És a mondás nagyon szép, bár épen olyan kevés értelme van, mint magának az életnek. De az élet így szép, s maga boldogos értelmetlenségében. Ha sohasem nézem az események okát, csak a következményeket látom és azokkal sem törődöm. Nekem nem kell az élet gondja, nekem csöndi kell, nyugalom kell, élvezet kell és gyönyörűség. És ez az igaz élet, a munkálanság és gondatlanság. A semmittevés az élet, a gyönyörködés a szépségben.

— A nagyságos asszonynak könnyű, — vágtam közbe — ha a szépségben gyönyörködni akar, csak a tükörbe néz.

— A bókja nagyon kézenfekvő és szellemtelen — szélt lecsújtón a nagyságos asszony.

a programjaként hangoztatott gazdasági függetlenséget és katonai vívmányokat ki küzdje. Bizony, már most nem erről van szó, hanem arról, hogy vívmányok nélkül is élünk-e vagy halunk? A kormány alig tehet többet és jobbat, minthogy a szőnyegen levő követelések egyik-másikának feláldozása vagy enyhítése árán keresztülvizsi abban az alakban a reformjavaslatot, a hogyan azt Andrassy tervezte s amely egyedül alkalmas a magyarság érdekeinek megvédésére. Sőt úgy látszik, hogy a kormány egész akciója erre az alapra van fektetve. Ezt látszik igazolni az is, hogy a király a Kristóffy-féle javaslat szellemében és irányától eltérőleg, hozzá járult Andrassinak a szociálisták és nemzetiségek által ostromolt javaslatához, melyről az előbbieket egyebek közt azt is állítják, hogy ellenkezik a trónbeszédben kiállításba helyezett reform lényegével.

Hát bármily különösnek és csodálatosnak tűnjék is föl, a választási reform körüli harcban a király a magyarok oldalán van. Lehet, hogy az Ausztriára előzetesen ráerőszakolt választási reform nem váltotta be azokat a reményeket, melyeket ahhoz fűztek, de még valószínűbb, hogy a legitimitás elvének öröklött képviselője és hivatott védője visszatért ősei hagyományához és egyéniségének lovagias vonását köveve, szívesebben harcol tovább a jogfolytonosság alapján álló magyar nemzettel, semmint annak sirja felett kezdet nyújtson a rombolás szellemének, mely egy összeomlott évezredek államrend kaotikus romjaiból kél ki.

Bozóky Árpád beszámolója Kunzentmár toaból jelentik: Bozóky Árpád balpárti képviselő tegnap tartotta beszámolóját, amelyre a balpárt megbízásából Farhashty Zsigmond is elkísérte. Először Farhashty beszélt, aki a párt részéről kiméletlen harcot jelentett be a plurális választói jog ellen. Utána Bozóky mondotta el beszámoló beszédét, amelyet a hallgatóság nagy tetszéssel fogadott s végül bizalmat szavazott képviselőjének.

Nem ilyesmitől beszéltek én. Nekem egy Beethoven szonáta éppen úgy tetszik, mint egy Hiltovais, vagy jó Rabens-reprodukción. De hisz a laidonképben nem is arról kezdtek beszélni, hanem a semmit-vésről. Nézzé, azt mondják, hogy a munka nemesít. Hat nem nemesít. Ha nemesítene, akkor minden népzsámnak legaalabb két előve volna és a neptantók hercegi címet viselnének. A valóságban pedig úgy áll a dolog, hogy az ugynevezett nemesek és főrangúak közül senki nem nemesített a munkán. Értéke az áll a valóságban, hogy az a legnagyobb ut, aml nem dolgozik. Mert az ember csak addig és akkor dolgozik, amíg a muzsá parancsol neki. Ha szit g-lambok és tokok tartásmártással röpökdnének a levegőben, hat senki nem dolgozna. Nézzé, az uram megkeresi a kalácsra valóit és nekem nincs gondom és bajom dolgom. Értéke jók és szépen. Értéke az élet és mutatok rajta. Ez az igazi gyönyörűség és nem a paszsgs poharak csendülés. Mutatni azon, aml velünk, bennünk és körülöttünk történik.

— Az elmélet nagyon szép, csak gyakorlatban egyelőre kivihetetlen, — mondtam. Az asszonyoknak még könnyű. De látja, az uram már nem áthat ezen az évl alapon, neki már dolgozni kell, hogy maga ilyen szépen, ilyen nyugodtan és ilyen mosolyogva éhesen.

A nagyságos asszony nem felelt. Egordolkozott.

— Igaza van — mondtam. Alapán véve minden életbölcsesség bolondság. Nincs gyakorlati eredménye. Nem lehet megvalósítani. De

Gyarapodtak a város jövedelmei.

Hetvennyolc százalék marad a pótdadó.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

A jövő évi költségvetést holnap délelőtti társadói ülésén tárgyalja a tanács. Ma este összehívta a főszámvevő a kiadási és bevételi tételek számait s így most még nem hozhatjuk nyilvánosságra, mennyiben irányozza elő a háztartás költségeit. Mint többször megirtuk, abban az esetben, ha a közgyűlés megszavazza a drágasági pótlékre beállított ötvenezer koronát, akkor a pótdadónak nem emelkedik per cent száma.

Es úgy lett lehetséges, hogy a most lefolyt adókiadásoknál a III. osztályu kereseti adók emelkedtek egyrészt, másrészt a házbér adó a házbérek emelkedése folytán horribilis módon szaporítja az állam és város jövedelmeit. A tavasszal megszavazott drágasági pótléket is csak úgy fűszerte ki a város a saját pénztárból, hogy az állami adók emelkedésének megfelelőleg a városi bevételek is 70820 korona többletet mutatnak. A pótlékre megszavazott 52 ezer koronán felül mutatkozó 10740 korona felesleget már a jövő évre viszik át.

Az állami adók emelkedésén kívül még más jövedelmi forrásokból is jut pénz a városi pénztárba. A személyi adókat, a bérbeadás, színházi függöny és hirdetés adókat, földbérrek emelkedése, iskolai építkezési állami adók körülből hatvan ezer koronával javítják az állapotot. Azonban ennek megfelelően emelkednek a kiadások is és a drágasági pótlék megszavazásával megmarad a tavalyi adókulcs.

Érdekes kimutatást készített az adóügyi osztály arról, miéért emelkedtek az adók. Az idei háztartási évre ugyanis pótköltségvetést fog a tanács a közgyűlés elé terjeszteni, melyben megindokolja, hogy miért fizeti ki a házi pénztár a múlt évi drágasági pótléket. Az állami adók végösszege 1907-ben: 929649 korona volt. Az idei kivétel szerint 1012316 koronát vesz be az állam a következő három év min-

szért el kell ismerni, hogy a dolce far niente elmélet a legbálszebb a világon. Még ésszem kell a megvalósításához.

— De meg tud-e az ember éveken át minden munka nélkül lenni? — kérdeztem. A nagy társaság petyhüdté teszi az embert, elorvaszja a lelkét, betegg teszi a testét.

— Nem úgy van — szölt meggyőződéssel a nagyságos asszony. Dolgozni lehet, de nem minden munka — munka. A munka lehet szórakozás, lehet élvezet. Nálam például mindent a szakácsné főz, de a tortákat: mindég én csinálom. Ez nekem gyönyörűség. Művészet.

A dolce far niente elméletét tovább vitatva sétáltunk a levé hullató, szomorú szeptemberi estén. A nyár utolsó sóhajzásait hallottuk, az epedő vágyódást a napugár után. A természet, mintha neki adott volna igazat, olyan szép és olyan nyugodalmas volt köcskörül.

Hazaértünk. A nagyságos asszony megállt a kapuban és mialatt bucsusott, azt mondta:

— Lehet, hogy magának van igaza. A fiam nagyon sok harisnyát szaggat. Velelnék neki mindég újat, kiadhatnám javításra, de nem teszem. Akármilyen édes volna is a semmittevés, most fölmegegyek és dolgozom. Megstoppolom a fiam harisnyáit.

Est mondta a nagyságos asszony és mosolygott hozzá úgy, ahogyan csak ő tud mosolyogni.

degyikében. Ebből 486 ezer korona a házbér adó, mely 440 ezer koronáról emelkedett fel. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója mutat ehhez hasonló nagy ugrást, amennyiben az emelkedés 35 ezer koronát tesz ki. Az új kivétel szerint a vállalatok adója 168 ezer koronára, míg a múltban 134 ezer koronával járultak hozzá az állam s a megfelelő kulcs szerint a város jövedelméhez.

A jövedelem után kirótt adónak minden kategóriája a polgárok nagyobb megterhelését mutatja. Az első osztályu 35 ezerrel 39 ezerre, a II. osztályu 26 ezerrel 27 ezerre, a III. osztályu 208 ezerrel 218 ezerre, a IV. osztályu 35 ezerrel 39 ezer koronára emelkedett.

Dacára az edőemelkedésnek, dacára a város másnemű jövedelmei szaporodásának, a polgárság terhei nem csökkennek. Hetvennyolc százalék marad a pótdadó. Ennek egyik oka a tisztviselők drágasági pótléka. Az előirányzat holnapi tárgyalása után látjuk majd meg, milyen módon emelkedett a többi kiadási tétel, mely lehetetlenné teszi, a főszámvevő szerint, a polgárok sorsának javítását.

OSZTRÁK SZOCIALISTÁK a magyar választói jog ellen.

Harc a pluralitás miatt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 23.

Az osztrák szocialdemokraták tegnap Bécsben birodalmi értekezletet tartottak, amelyen tiltakoztak a plurális választói jognak Magyarországon való behozatala ellen.

Az értekezleten — mint Bécsből jelentik — az ausztriai összes nemzetiségek munkásszervezeteinek képviselőin kívül résztvettek még, mint vendégek, a magyar és horvát szocialdemokrácia képviselői.

Pernersdorfer elnök, képviselő nyitotta meg az ülést.

— Az osztrák szocialdemokrácia, — mondotta — kötelességének tartja, hogy a szorongatott magyar elvtársakat támogassa és mindent el fog követni, hogy azokat törekvéseikben segítse.

Az előadó, Adler dr. képviselő, hosszabb vita után határozati javaslatot indítványozott, melyben a többek közt a következőket találjuk:

— A birodalmi gyűlés kinyilvánítja, hogy a hamisítatlan, általános, egyenlő és titkos választói jognak Magyarországon való megalkotása nemcsak a politikai, szociális és nemzeti igazságosság követelménye, hanem közzérűséglet, amely az állam, de főképpen a különböző nyelvű munkásosztályok legfontosabb érdekeit érinti. — úgy Ausztriában, mint Magyarországon. Ausztria szocialdemokratái biztatják Magyarországon önértékes proletárjait, hogy a választási küzdelemben rendíthetetlenül és szilárdan végig tartanak ki és kijelentik, hogy őket ebben a jogokért folyó küzdelemben testvériesen fogják támogatni.

Vita után, amelyben a magyarországi pártvezetőség nevében Buchinger, valamint a magyarországi német, szláv és szerb szocialdemokraták képviselői a horvátokéval egyetemben vettek részt, a határozati javaslatot egyhangulag elfogadták.

Népgyűlés Budapesten.

A szocialdemokraták, mint fővárosi tudósítónk jelenti, tegnap délután nagy tüntető felvonulást rendeztek. A menet a Tisza Kálmán-

térről indult el és a városligeti Aréna előtt el-
lépődött meg.

Itt a népgyűlés szónoka, Klárik Ferenc a
kormányt és a tervbe vett plurális választói jo-
got támadta igen élesen. Kikelt a klerikaliz-
mus ellen, amely egyenesen szolgálatába szegő
dött a kapitalizmusnak s hosszasan fejtegette an-
nak a munkásság érdekeivel ellentétes törekvéseit.

Utána Horvát Gábor felolvasta a nagy-
gyűlést üdvözlő vidékről érkezett sürgönyöket.
Pelczeder Ágoston elnök zárószóvalban indítvá
nyosta, hogy táviratilag üdvözlőjék az osztrák
szociáldemokratáknak Bécsben összehült kon-
gresszusát, amely a magyar választói jog kér-
désével is behatóan foglalkozik s amelyre meg-
hívták a magyarországi szociáldemokrata
pártot is.

Az indítvány elfogadásával a gyűlés teljes
rendben ért véget. Az osztrák szociáldemokra-
ták kongresszusára Bécsbe utazott küldöttek
hétfőn este kilenc órakor érkeznek Budapestre
és fogadásukra kivonul a pályaudvarra a szo-
ciáldemokrata munkásság.

A választói jog ellen a királyhoz.

A magyarországi parasztpárt a király-
hoz ma sürgönyt küldött, amelyben meg-
döbbenéssel konstatálja, hogy a kormány
a választói jogot a pluralitás elvének ke-
resztülvitele következtében megakarja ha-
misítani. A párt ez ellen tiltakozást jelent
be és hódolattal kéri a királyt, hogy ne
engedje a nép millióit a politikai jogokból
a koalíció által kitagadni.

Aradmegye és környéke az új választási törvényjavaslatban.

A szavazatok statisztikája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28

Egyébről sem beszélnek most a poli-
tikai világban, mint arról a leleplezésről,
melylyel a szociáldemokraták hivatalos
lapja a kormány boszantására és a poli-
tikusok meg a közönség nagy ámulatára
szombati számában köztudomásra hozta a
választói reform törvénytervezetét. A fél-
hivatalos cáfolat dacára mindenütt hiteles-
nek tekintik a *Népszava* adatait, melyeket
ez a lap most újabb részletekkel egé-
szít ki.

A szavazati jog feltételein kívül kö-
zöltük már lapunk vasárnapi számában
az Arad városára vonatkozó statisztikát.
Az aradi szavazók száma e szerint 12,752,
a szavazatok száma pedig (a plurális sza-
vazatokkal együtt) 18,187. A szavazók
minden valószínűség szerint két kerületben,
esetleg háromban fognak szavazni.

Igen érdekesek a tervezetnek ama
részei, melyek Aradmegyére és környékére
vonatkoznak.

ARADMEGYÉBEN

hármasszavazata lesz 2445 egyénnek
kettős " " 10297 " "
egyes " " 20565 " "

Közvetett ösválasztó (analfabéta) lesz
45286, akik 4528 szavazatot adhatnak le.
A szavazatok összes száma lesz tehát
53029. Ebből magyar 36.2%, német 17.3%,
tót 2.3, oláh 43.6%. A munkásszavazatok
száma Aradmegyében 36.8%.

CSANÁDMEGYÉBEN

hármasszavazata lesz 2196 egyénnek
kettős " " 6976 " "
egyes " " 12996 " "

Közvetett választó lesz 8951. A szavazatok
összes száma 34433. Ebből magyar 76.6%, tót
12.9% oláh 7.2%. A munkásszavazatok száma
41.2%.

HUNYADMEGYÉBEN

hármasszavazata lesz 1842 egyénnek
kettős " " 6941 " "
egyes " " 12056 " "

Közvetett ösválasztó 57291. A szavazatok
összes száma 37200. Ebből magyar 84.3, német
8.3% oláh 5.6%. A munkásszavazatok száma
34.6%.

Az egész országban leadandó 4,047,671
szavazatból:

magyar	61.8%	=	2,501,460	egyén
német	15.2%	=	615,245	"
tót	10.3%	=	416,910	"
román	7.4%	=	299,537	"
horvát	1.1%	=	44,524	"
szerb	2.4%	=	97,144	"

Nem lesz törvény a kerületek beosztásáról.

Tisza István álláspontja.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 28

A választói jogról alkotandó törvény
tervezetéhez a király előleges szankcióját
megadta s a Ház a jövő év májusában
tárgyalja. A választókerületek beosztásá-
ról nem alkotnak külön törvényt, hanem
rendeleti uton gondoskodik a kormány a
megfelelő beosztásról. Ez a meglepő hír
és a reformtervezetről nyilvánosságra ke-
rült részletek a horvátokat is akcióra kész-
tetik. Supilo harcot jelent be.

Tisza István gróf elmondotta vélemé-
nyét a készülő korszakalkotó törvényről,
de többre nem hajlandó. Ezt ki is jelen-
tette s azok a kombinációk, melyek már
Tisza István aktív politikai szerepléséről
kerültek forgalomba, alaptalanok.

Távirati értesüléseink:

Beavatott forrásból jelentik: A király
megengedte *Andrássy* belügyminiszternek,
hogy a választási törvényjavaslatot ok-
tóber havában a Ház elé terjessze. A re-
formról egyetlen javaslatot fog a Ház
tárgyalni. A kerületek beosztásáról nem lesz
törvényjavaslat, hanem a választói jogról
szóló törvényjavaslatba betesznek egy pa-
ragrafust, amely a kormányt felhatal-
mazza, hogy a kerületek beosztását ren-
deleti uton szabályozza.

A választói jogról szóló törvényjavas-
lat tárgyalására azonban csak a jövő év-
ben, legkorábban február havában, esetleg
csak májusban kerül a sor. A korona ha-
tározott kívánsága, hogy az ország a vá-
lasztói törvény miatt ne kerüljön exlexbe
és a közös viszonylatokban se álljon be
semmiféle zavar. Ezért le kell tárgyalni
először az 1909. évi közös költségvetést,
másodszor az 1909. évi rendes költségve-
tést, azután a jövő évi rendes ujoncjuta-
léket és végül a bankkérdést. Csak ezek
letárgyalása után kerülhet sor a választói
jogról szóló törvényjavaslat plenáris tár-
gyalására.

A horvátok a reform ellen

Zágrábból táviratozzák: Azok a közlések,
amelyek arról szólnak, hogy *Andrássy* Gyula
gróf belügyminiszter a pluralitás alapján ter-

vené a választói reformot, a horvát képviselők
között nagy meglepetést keltett. Attól tartanak,
hogy ez a minta a horvát választói jogra is
érvényes lesz és minden esaközti megfele-
lőnek tartanak, amelylyel ellentézőt dani ké-
szülnek.

Supilo Ferenc a kormány választói jogi ter-
vezetéről így nyilatkozott:

— A koalíciót ez a kérdés fogja meg-
buktatni. Azt mondtam egyszer Vássonynak,
hogy a koalíciót megbuktatni nehezebb lesz,
mint a szabadelvű rendszert. Most már azt hi-
szem, hogy tévedtem. A plurális választói jogba
beletört az egész kormány a nyakát.

Tisza aktivitása.

Tisza István gróf, mint politikus ismét
aktuális ama állásfoglalása miatt, amelylyel
jelenté, hogy az általános választói joggal szem-
ben érzett ellenszenvet változatlanul fenáll. Po-
litikai körökben erősen emlegették ma, hogy
Tisza újra kiáll a porondra és felveszi a kü-
delmet. A volt miniszterelnök felfogásáról töké-
letesen tájékozott neyről a következőket köz-
lik velünk:

— Tisza István gróf, miután levelét az ál-
talanos választói jog ellen röviden, de annál ért-
hetőbben megírta, Angliába utazott. Tessék ezt
jelképesen venni: véleményét olykor közzé Tisza
— mint a minap az önálló bankról — de
azúán ismét *to vol van* a napi politikától. Szó
sincs róla, hogy egyelőre kiépjen passzivitá-
sából. Ha egyelőre pedig legalább a mostani
átmeneti kormányzás idejéig tart. Tisza bizak-
mas és egyformán gondolkodó barátai tudják,
hogy a választói reform körül baállé zavaro-
kat ő előre megjósolta. Számára nem történt
melegedés, nincs új helyzet, amely az akcióra
késztetné. Legkevésbé gondol pedig pártja új-
jászervezésére. Ha majd az átmeneti idő letelt
és a választások megtörténtek, akkor az új
helyzettel szemben ismertetni fogja Tisza rész-
letes álláspontját. Hogy azután mit tess, az
teljesen a helyzet ői függ. Lehet, hogy permanen-
ciában marad, lehet, hogy tovább is figyelő állás-
pontot foglal el. Ez mind kétséges. Csakannyi bizo-
nyos, hogy a jelzett időig, előre nem látott
óriási horderejű eseményeken kívül a napi po-
litika semmiféle változása ki nem mozdítja
semleges helyzetéből Tiszát.

Kilépés a függetlenségi pártból. Buda-
pesti tudósítónk jelenti: *Kmetz* Károly ország-
gyűlési képviselő ma levelet intézett *Kossuth*
Ferenc kereskedelemügyi miniszterhez, mint a
függetlenségi párt elnökéhez és bejelentette,
hogy a pártból kilép. *Kmetz* kilépését azal a
magatartással indokolja, amelyet vele szemben
a függetlenségi párt az utóbbi időben gyako-
rol, azonban kijelenti, hogy *Kossuth* és *Appo-
nyit* mindaddig vezírének tekintti, amíg Ma-
gyarország gazdasági függetlenségén fárado-
znak.

A trónörökös és *Zichy* János gróf. Buda-
pesti tudósítónk jelenti: Több lap megírta,
hogy *Zichy* János gróf *Ferenc* Ferdinánd trón-
örökösnel időzik és ezt a politikai helyzettel
noszátk kapcsolatba. A félhivatalos Bud. Tud.
jelenti, hogy *Zichy* János gróf jelenleg mint a
német trónörökös vendége ennek németországi
vadászterületén időzik, ennél fogva minden olyan
híresztelés, amely *Zichy* grófnak *Ferenc* Fer-
dinánd trónörökösnel tett látogatására vonat-
kozik, minden alapot nélkülöző valóságosság.

Meggyilkolt erdőőr.

A Popa testvérek véres boszuja. — A félelem áldozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28.

Borzalmas gyilkosság történt az elmúlt pénteken az aradmegyei Nadas község határában. Két vadászó boszúból megátamodott egy erdőőrt s a szerencsétlen embernek fejét fejszével levágták, azután saját fegyverével többször rálőttek. A kegyetlenül megcsönkített holttestre csak hétfőn akadtak rá. A gyanu nyomban két nádasi vadászóra irányult, akik elkeseredett ellenségei voltak az erdőőrnek. A tetteseket letartóztatták.

A gyilkosság áldozata Horga János erdőőr, aki husz éve áll Grose József Lippán lakó nádasi földbirtokos szolgálatában. Az erdőőr körülül két héttel ezelőtt észrevette, hogy Popa Sándor és Popa István nádasi román földművesek a tilosban legeltettek. E miatt feljelentette őket a terroval főszolgabírósná, ahol a két embert mezőrendőri kihágás miatt el is ítélte. A főszolgabírósnál lefolyt tárgyalás után a folyosón a két román megfenyegette Horga Jánost.

— *Est még megkeserülöd!*

Az erdőőr rá sem hederített a fenyegetésre, de a feljelentés miatt elítelt emberek csakhamar kegyetlen boszút állottak.

Pénteken hajnalban, amikor Horga ismét az erdőt járta, találkozott a két Popa testvérrel, akik a tilosban akartak vadászni. Az erdőőr rászólt a vadászokra, hogy távozzanak az idegen területről és tudatára adta, hogy újból fel fogja őket jelenteni. A két testvér heves szóvitásba keveredett Horgával, majd hirtelen rárohantak a meglepett erdőőrré. Ez védekezni próbált, de a túlerővel szemben tehetetlen volt. Ekkor a vadászok fejszét ragadtak és vértelmező kegyetlenséggel levágták a szerencsétlen ember fejét. Azután Popa Sándor féltelen boszúvágyában felvette a földről a mezőőr elejtett vadászfegyverét s háromszor rálőtt a már életlenül testre.

A két elvetemült testvér a szörnyű tett véghezvittele után azon tanakodott, hova rejtsék a hullát, hogy ne jöhessenek a gyilkosság nyomára. Abban állapodtak meg, hogy a mezőőr holttestét a közeli berzovai erdőbe viszik, hogy azt a gyanút keltsék, mintha a gyilkosságot másközségbeliek követték volna el. Így is tettek s a két vadászó nagy óvatossággal elcsepeste a hullát az erdőbe, ott letették egy fa alá és nyugodtan hazamentek.

Az erdőőr családja sznap híába várta hazáig Horgát rendes napi szolgálatából. Felesége nyugtalankodni kezdett, mert tudta, hogy férjének sok az ellensége. Mikor az erdőőr másnap reggelig sem került haza, az asszony kétségbeesve futott a község házára, ahol bejelentette, hogy férje eltűnt. A csendőrség nyomozást indított, de három napon keresztül semmi eredményt sem tudott elérni. Hétfőn délelőtt végre egy nádasi ember az erdőben egy fej nélküli, már felosztásnak induló holttestre akadt. Rögtön jelentést tett a csendőrségnek, amely a hullában az elítült erdőőrré ismert.

Szigoru nyomozás ledült meg a büntettesek kiderítésére. Az erdőőr felesége a csendőrok előtt határozottan kijelentette, hogy Popa Sándorra és Popa Istvánra gyanakszik, mert férje az elmúlt napokban elmondta neki, hogy a két testvér megfenyegette őt, amiért feljelentést tett ellenük.

A csendőrok ekkor Popa Sándort és Popa Istvánt kérdőre vonták, de a gyanúsítottak konokul tagadtak. Vallatásuk alatt azonban gyakori ellenmondásba keveredtek, úgy, hogy végül kénytelenek voltak beismerni, hogy a gyilkosságot ők ketten hajtották végre. Elmondották, hogy a boszu vezetője őket, mert Horga miatti büntetését kaptak.

A gyilkosokat a csendőrok beszállították az aradi ügyészség fogházába.

Horga erdőőr meggyilkolásával kapcsolatban egy másik haláleset történt a községben. Csobán Páter, aki szintén Grose József földbirtokos erdőőre, a gyilkosság óta mindig töltött fegyverrel és felhuzott ravasszal járt. Ma délelőtt Csobán az erdő boszójában megbottlott és elesett. Estében a fegyver ravassza lecsapódott, a puská elűlt és a szerencsétlen ember testébe két golyó furdott, amelyek rögtön megölték.

A nagy tűz következményei.

Boros Béni-téri polgárok akciója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28.

A Laendler-fatelepe szombat éjjel lángtengerbe borult. A rémes tüzesetről lapunk vasárnapi számában a legrészletesebben számoltunk be. A félelmetesen gyönyörű tüzkatasztrófa szemlélésére összesereglett embertömeg hangulatának megnyilvánulását is tudtul adtuk.

— El kell pusztulnia ennek a veszedelmes tüzfészeknek a város legekszonáltabb pontjáról — mordították a pokoli látvány bámulói s a lángtenger, mely az olajként égő farakásokról felszállott, rávilágított arra a kétségbeesítő helyzetre is, melybe ez az egész városrész a tűzveszélyes faraktárnak adott telepengedélyezés révén került. Tanulságai vannak ennek a sajnálatos eseménynek is. A környéken lakó polgárok máris bevonták a tanulmányokat és a mai nappal a cselekvés terére léptek.

Akciót indítanak a fatelek kihelyezése céljából, amelyet a következő levéllel jelentenek be:

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

A Laendler-féle falelep nagyrésze hamuvá lett. Ez a körülmény tette aktuálissá egy egész városrész régi és súlyos panaszát. Tudvalevőleg a Boros Béni-téren valami négy-öt faraktár áll egymás mellett. Még a régi jó időkben, mikor jelenlegi helyeiken fű burjánzott és libák legelésztek, kapták meg tulajdonosaik az engedélyt fatelek alapítására, s csodálatos módon azok, a város hatalmasabb fejlődésének megakadályozójaként még mindig itt állnak. Hiábavaló volt a Boros Béni-téri lakosok újból és újból felhangzó panaszszava, a gőzfűrészelépek és farakások nem kerültek el innen, miáltal örökösen ki volt téve a polgárság annak, hogy egy pillanatban a tüzfészektől felcsapó lángok tönkre tessék sok évi fáradságuknak minden gyűlöletét. Most azonban, hogy a Laendler-gyárat, az egész környék e főtüzfészét az eleink irgalmatlanul megszemlítették, felémeljék újból tiltakozó szavainkat és a közös érdek, a város érdeke szempontjából kiáltjuk oda azoknak, kiket Dlet: *ki a fatelepekkel a Boros Béni-térről!* Ezen követelésünkönk addig el nem térünk, a most megindított akciókkal addig le nem szertünk, míg kérésünk teljesítve nem lesz, míg a min-

den pillanatban tűzveszéllyel és pusztulással fenyegető fatelek a Boros Béni-térről el nem kerülnek.

Ki velük a szabad természetbe, hol zajtalanul munkálkodhatnak, hol egy esetleges tűzvész csak a telepet teszi tönkre, s nem veszélyeztetik állandóan mások vagyon- és életbiztonságát. Többé nem lehetünk örökös rettegésben, nem tűrhetjük el, hogy a tűzveszély Damokless kardjaként folytonosan fejkünk felett lebegjen. A város külső képe is sokat nyer általa, mert több mint valószínű, hogy a jelenleg dűldező fakertések helyett, rövid időn belül a város oly nagy fejlődésnek indult és nagyjövedelű főutóját emeletes házak szegélyeznék.

Kérjük az illetékes hatóságot, hogy a Laendler-féle telep újból felépítését ne engedélyezze, a többieket pedig a legelő alkalomán kitelepíteni el ne mulassza. Ha a város ellenkezőleg járna el, az a polgárok biztonságának és vagyonának legkönnyelműbb és meggondolatlanabb kockára térése volna. Eső után késő lesz a köpenyeg, a józan ész és akarat sok bajnak elejét veheti.

Szállardán és biztosan hisszük, hogy a polgárság e fontos és jogos követelése meghallgatásra fog találni.

Az igen tisztelt Szerkesztő urnak e sorok közléséért hálás köszönetét fejezi ki

több Boros Béni-téri lakos.

Amily kívánatos és szükséges is a város tűzbiztonságának érdekétől a telepek kihelyezése, oly nehézségekbe ütközik. A cég telepengedélyt kapott a közgyűléstől s ha most azt el akarja tőve vonni a törvényhatóság, akkor ki kell sajátítania a területet.

Mint a viszonyokat teljesen ismerő forrásból értesülünk, a gőzfűrészt nem épített a cég oda, ahol most volt. Kijetb kerül a Maros folyó mellé s ezzel azt hiszi a cég, a tűzbiztonságának is jobban tud majd eleget tenni, mert a folyóból könnyebben vezethető a víz a kazánhába. Ugy értesülünk, hogy tűzoltóságot is szervez a cég, amelynek hiányát most drágán fizeti meg.

A tüzet, mint utólagosan kiderült, az ott cirkáló rendőr elég jókor vette észre. Az első láng felcsapásakor a kapuhoz rohant, hogy az irodából a rendőrségre telefonáljon. A kapu zárva volt, a rendőr a kerítésen mászott át, de az éjjeli őr kutyája lefogta. Mikor az éjjeli őr e ökerült az ágyából, adélgra a gőzfűrés lángtengerben állott.

A tűz okának kiderítése céljából holnap tartja meg az erre hivatott bizottság a tűzvizsgálót. A tűzoltóság reformját is felszínre vette a nagy tüzeset. Derekas és elismerésre méltó munkát végeztek az önkéntes és hivatásos tűzoltók egyaránt. Csak az volt a végzetes baj, hogy későn érkeztek, mert a toronyőr nem vette észre idejében a tüzet. A lokális sikerült és a szél kedvező fordulása lebecsültségessé tette, hogy az egész környéket megmentsék. Kívánt azonban, hogy a hivatásos tűzoltók száma az érvényben lévő építési szabályrendelethez viszonyítva *elenyészően csekély*, felszerelésük tökéletlen és kiegészítésre szorul. Igen sok tűzoló a pokoli hőség és vakító erőtű túllángok következtében szemgyuladással betegedett meg.

A tűz által okozott kárt pontosan majd a biztosítási társaság becslése állapítja meg. De valószínű, hogy a háromszáz ezer koronát nem lépi túl. Az irodahelyiség teljességgel elpusztult ugyan, de a romok között épségben megmaradt a vasból készült pénzeszekrény, melyben az üzleti könyvek voltak elzárva.

A tüzet csak tegnap délután sikerült teljesen eloltani. Válságos népvándorlás indult meg a tűzszínhelyére s állandóan óriási ember-tömeg nézte a fáradhatlan tűzoltók munkáját. Kivette részét a mentés munkájából a katonaság is, mely különösen a még ép és megmenthető fakészlet biztonságba helyezése körül végzett dicsőretek munkát.

NAGY VITÁK

a Kossuth-asztaltársaság ülésén.

A Kossuth szobor ügye. — Kő, vagy bronz? — Kossuth Ferenc levele. — Vita az asztaltársaság új helyiségéről. — A veszélyes Kossuth-képek. — Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28.

Érdekes ülése volt ma este az aradi Kossuth-asztaltársaságnak. Az ülésnek két nevezetes pontja volt és mindakettő — úgy az aradi Kossuth szobor ügye, mint az asztaltársaság új helyiségének kérdése — igen hosszú és heves vitát provokált.

Az ülésen, melyen Nagy Kálmán elnököt, először a szoborkészítő művészeknek ama kérése felett kellett döntenie, hogy engedje meg nekik az asztaltársaság, miszerint a Kossuth-szobor hátsó felületét, a főalak megett levő lovaszt a szerződésben előírt bronz helyett hárszti kőből készíthessék.

A művészek kérése mellett először Albert Andor és Balla Frigyes szólaltak fel, kimutatva, hogy nem anyagi érdek, hanem tisztán esztétikai ok vezet a művészeket a kérésükben. Magyar Ferenc, Ravass Imre ragaszkodni kívánnak a szerződéshez, míg Vadász Ármánd dr. hosszabb beszéd kíséretében a kérdésnek a szoborkészítéshez való utalását kéri. Kassab Géza, Tumul Lajos és mások felszólalásai után az ülés nagy többséggel elfogadta az elnöknek azt a javaslatát, hogy az ügyet a három tagú szoborművész bizottság és Kossuth Ferenc döntésére bízzák.

Schwartz Zsigmond tükör bemutatta ezután Barabás Béla dr.-nak és Kossuth Ferencnek levelét, melyek a szeptember 22-i szobor-szemléről emlékeztetnek meg. Kossuth Ferenc nagy meglepetését fejezi ki az aradi Kossuth-szobor eddig elkészült részének szépsége felett. A főalakon csupán a szakál és a hajzat némi megváltoztatását kívánja az általa készített Kossuth fej mintájára; a mellékalakok közül egyik nő ruháját kívánja magyarosabb divatúvá formálni, végül pedig a kis törzsszlopokat Aradvárosnak és az országnak elmer-pajzsával akarja pótolni.

A művészek és a társaság köszönettel és hálaival fogadják Kossuth Ferenc figyelmeztetéseit; a társaság Kossuth fíradóságát köszönő íratban fogja kifejezni, ezenkívül elhatározta, hogy rövid időn belül Nagy Kálmán vezetése alatt küldöttségileg fog köszönetet mondani Kossuth Ferencnek.

Az ülés utolsó pontja, mely a leghevesebb vitát keltette: az asztaltársaság új helyiségének kérdése volt. A Jó pástor vendéglő, melyben a Kossuth asztaltársaság hosszú évek óta folytatja eredményes és magasatos munkáját, most bérlőt cserél. Mígig bérlője, öv. Novotnyé távozik onnan s ezért, mivel a vendéglő szűk helyiségében csupán az eddigi tulajdonosné személye fűtö a nagy társaságot, új helyiség után kellett nézni. Az e célból kiküldött bizottság nem tett semmiféle javaslatot, mivel nem tudott meggyezni a három szoba került helyiség egyikében sem. A három kérdéses helyiség egyike a Répásvétele

888-as, a másik a Fehér Kereszt, a harmadik a Millenium. A Millenium helyisége megfelelőde a tulajdonos nem engedte meg a társaság mai helyiségében levő képek kifüggesztését, mert tart attól, hogy a Milleniumba járó románok ezek miatt a társaság magasra hivatását diszjonáns hangokkal zavarnák meg. A Fehér Kereszt helyiségére nézve is a képek elhelyezése okozott nehézséget, amennyiben a tulajdonos csak néhány képnek akart helyet adni.

A megindult heves vitában sok felszólalás után szavazást rendelt el az elnök. Az első szavazásnál a nagy lármá miatt nem lehetett megállapítani a többséget, mire titkos szavazás következett. Huszonhatan a 888-as mellett, tízennégyen a Fehér Kereszt mellett szavaztak. Elhatározták tehát szótöbbséggel, hogy a társaság addig, amíg övagy Novotnyé új helyiséget nem szerez, a 888-asban fog megtelepedni. Végül pedig övagy Novotnyénak a társaság köszönetet szavazott.

Életunt aradi tisztviselő.

Egy fiatal hivatalnok öngyilkossági kísérlete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28

Fiatalon, egészségének birtokában akart ma megválni az élettől egy jó állású, családost aradi tisztviselő. Baloghy Ernő, dohányjövédéki tiszt az életunt, aki ma délután fegyvert emelt önmagára és most igen súlyos állapotban fekszik az aradmegyei kórházban. Végzetes tettét szüleinek elhidegülésével okolja meg abban a levélben, melyet röviddel öngyilkos kísérlete előtt írt. Nagyon szerette szüleit, akik azonban nehezteltek rá, majd utóbb teljesen szakítottak vele könnyelmű természeté miatt. Ezt a szakítást a különben is nagyon ideges és érzékeny természetű ember annyira szívére vette, hogy ma délután, mialatt felesége néhány pillanatra magára hagyta, öngyilkos kísérletet követett el.

A szomorú eseményről itt következik tudósításunk:

Egy régebbi öngyilkos-kísérlet.

Baloghy Imre 31 éves dohánybevaló hivatali tisztviselő néhány esztendő óta dolgozik az aradi pénzügyigazgatóságnál. Ugyes, jóra való tisztviselőnek ismerték barátai és feljebbvalói s egyedül hibájá az volt, hogy kissé könnyelmű természeté elég gyakran mulatozásra vitte. Miskolci származású ember s mintegy hat esztendővel ezelőt nősült meg. Két kis gyermeke van: egy három éves leánya és egy nyolc hetes baba.

Baloghy néhány esztendő óta fessült viszonyban élt Miskolcon lakó szüleiével. Szüro gondolkodású atyja rossz szemmel nézte fia gyakori könnyelmű cselekedetét és e miatt többször meg is fedte fiát. Baloghyt ezek a dolgok elkeserítették és elkeseredését még fokozta ideges, isgatott természeté. Már évekket ezelőt kezdett foglalkozni az öngyilkosság gondolatával. Sokszor hangoztatta életuntságát és szándékát két évvel ezelőt keresztül is akarta vinni: revolvert fogott magára, de meglehetősen súlyos sérülését erős szervezete hamar kiheverte.

A mai tragédia.

Az első öngyilkossági kísérlet szerencsés kudarcra nem verte ki Baloghy fejéből a végzetes gondolatot. Mostanában a temesmegyei Németságon volt kiküldetésben egy aradi pénzügyi fővigyázóval együtt. Nyolc hét

óta tartózkodnak ott; minden szombaton bejöttek Aradra és hétfőn mentek vissza. Tegnapelőtt szintén Aradra jöttek és Baloghy, aki kissé rosszul érezte magát, ágyban fekve töltötte a tegnapi és a mai napot Tabajdy-utca első szám alatti lakásában. Kora délután társa, a fővigyázó meglátogatta Baloghyt és megállapodott vele, hogy este a vasúti állomásnál találkoznak.

A távozó vendéget Baloghy felesége kikísérte a folyosóra. Eppen bucsút akart venni tőle, mikor egyszerre hatalmas dördülést hallottak. Berohantak a szobába, ahol rémes látvány tárult eléjük. Baloghy füstölög revolverrel kezében eszméletlenül feküdt az ágyban és melléből patakzott a vér. A fiatal asszony hangozik sikolyal berult az ágyra és segítségért kiabált. A fővigyázó azonnal orvosért küldött; megjött a közelben lakó Manns Jakab dr. és később elküldtek a család házi orvosát, dr. Lövinger Miksáért.

Az orvosok vizsgálata megállapította, hogy Baloghy Imre revolvert fogott magára és a golyó bal tüdejét furta át. Sérülése igen súlyos, de lehetséges, hogy erős szervezete leküzdí a bajt.

Délután öt óra tájban a beteg eszméletre tért és azt kívánta, hogy vigyék a kórházba. Lövinger dr. erre Baloghyt beszállította az aradmegyei kórházba, ahol most igen súlyos állapotban fekszik.

Az öngyilkosság oka.

Baloghy röviddel öngyilkossági kísérlete előtt, levelet írt szüleihez. E levélben, melyet borítékban megcimezve találtak ruhája zsebében, elmondja, hogy meghasonlott lélekkel, életuntan megy az öngyilkosság elé. Szüleinek szeretete nélkül — írja levelében — nem tud élni; ne nehezteljen senki tettéért sem rá, sem Irmájára (nejére.)

Az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetett Baloghy feleségével, aki ezeket mondta:

— Férjem már régóta rendkívül ideges, nyugtalan kedélyű. Kissé könnyelmű természeté miatt sok kellemetlensége volt szüleiével. Édes apja legutóbb augusztus 20-án volt Aradon, de fiával nem is kívánt találkozni. Ez különösen elkeserítette férjemet, aki azóta állandóan foglalkozott az öngyilkosság gondolatával. Amikor apja elutazott, veronállal akarta magát megmérgezni, de idejekorán sikerült ezt meggátolnom. Állandóan fegyvert hordott magával és ezzel a fegyverrel követte el ma tettét.

A rendőri sajtóiroda az öngyilkosságról este tíz órakor a következő jelentést adta ki:

Baloghy Imre kápolnai harmincegy éves dohányjövédéki tiszt ma délután négy órakor a Tabajdy-utca 1. szám alatt levő lakásán vidékre utazása előtt forgópisztolyát tisztogatta. E közben a fegyver véletlenül elsült s a golyó Baloghy bal tüdejét furta keresztül. Beszállították a kórházba.

Sem a család tagjai, sem a kezelő orvosok, sem a kórház gondnoksága az esetet a rendőrségnek be nem jelentették, a rendőrség csupán egy hírlapíró úján szerzett tudomást az öngyilkosságról.

Vasó József ügyeltes rendőrtisztviselő a kórházban kihallgatta a súlyosan sebesült Baloghyt, aki úgy adta elő a dolgot, hogy a fegyver tisztogatás közben véletlenül sült el. A hivatalos jelentéssel szemben az eset igazi történetét fentebb mondtuk el.

Labdarugóverseny — bicskázással.

Az aradi football-csoport inzultálása. Megverték a versenybírókat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28

Különös és valóban szokatlan botrány történt tegnap a szabadkai sporttelepen, ahol az *Aradi Atlétikai Klub* labdarugó csoportját a földühösödött szabadkai football játékosok tetteleg akarták inzultálni, de szándékukat nem tudták megvalósítani, mert a higgadtabb egyének még idejekorán közbeléptek s így a tetteleges inzultusból csak szóbeli szidalmak lettek.

A különös botrányról ezt írja sporttudósítónk:

Vasárnap délután a szabadkai atlétikai klub labdarugó csoportjának meghívására átment az aradi atlétikai klub football csapata és a szabadkai sporttelepen megmérköztek.

A hírből az aradiak kerültek ki győztesen, de ez a győzelem csaknem véres inzultust eredményezett. A hevesvérű szabadkai bajnokok, mivel a labdarugásban nem bírtak el az aradiakkal, hát a vereségben akarták őket legyőzni.

A botrány a második félidő negyvenharmadik percében tört ki, amikor az aradi csoport tagja, *Angyal* a szabadkai kapuba rugta az aradiak győzelmi goalját. Erre nagy lármá, éktelen szikkozódás keletkezett a szabadkai csoportban és a közönség soraiban.

Közben a versenybíró, a *szegedi Berke Gyula* kihirdette a döntést, amely természetesen az aradiak javára szólt. Most tört még csak ki az igazí ordítás. A közönség betört a versenypályára, ahol a győztes aradiak álltak és folytonosan ezt kiáltották:

— Ez nem igazságos dolog, meg kell verni őket! Az elnököt is is kell ütni!

Botok és öklök emelkedtek a levegőbe s a tömeg már az aradi csapat felé állott. Ezen vad tesztetű bunyevác nyitott bicskával rohant az aradiak felé és így ordított:

— Hasba szurom, aki elém áll!

Boros József dr. aradi államvasúti tisztviselő hátulról megragadta a vad alakot és kicsavarta kezéből a bicskát. Ekkor előlépett *Mamusics László* dr., a szabadkai atlétikai klub elnöke és dörgő hangon csöndre intette a tömeget. Ez azonban mit se használt, mert a legyőzött szabadkaiak tovább is fenyegették az aradiakat, akik a versenybíróval együtt a sporttelep hátsó hírdarabhoz rohantak és így megmenekültek. A versenybíró azonban még így is kapott néhány ütést.

Az aradiak és a versenybíró a labdarugó szövetségnek keresnek segítséget a vad inzultusért. Valószínű, hogy az ország labdarugói több évig bojkott alá helyezik a szabadkaiakat.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

A színház műsora

Kedd: *Tatárjárás*, operett. (A bérlet.)

Szerda: *Kék egér*, vígjáték. Bemutató előadás. (B bérlet.)

Csütörtök: *Kék egér*, vígjáték. (C bérlet.)

Péntek: *Tanítónő*, életkép. (A bérlet.)

Szombat: *Helyreasszony*, énekes színmű. Bemutató előadás. (B bérlet.)

Vasárnap: Délután: *Nafalin*, énekes bohózat.

Este: *Helyreasszony*, énekes színmű.

* Az új keresztény. A magyar írógárda egyik legtehetségesebb tagja, *Ujvári Péter* könyvet ad ki most, amelynek előfizetési felhívása a következő: Az új keresztény című regényem októberben kerül ki a nyomdából, amelynek tárgyát a kultúrától messze eső határozott zsidók életéből vettem. Ezek

a zsidók nem hasonlítanak ahhoz a torz típushoz, amelyet fölületes és néha ólzatos megfigyeléseken keresztül ismer a magyar közönség. A falusi korcsmároson és a lipótvárosi parvenün kívül van még másfajta zsidó is; olyan, aki évezredek tradícióinak öntudatlan megőrzője, öröklött érzések és szent elfogultságok megtartója. Tudatlan és szegény fajta. Az élet nagy érdekeivel nem sokat törődik. neki csak egy nagy érdeke van: a vallás. Ez teszi sajátosságos érdekessé és színessé az életét és ez teszi tragikusá is, ha előtérbe kerül. Ezekről a zsidókról irtam elfogulatlanul és szépítés nélkül. A könyvet a Pesti Melyd-társulat nyomdájában nyomtam és példányonként három koronájával adom. Az aláírt ívek vagy az előfizetési pénzek legkésőbb október 20 aig hozzám (Budapest, VIII., Práter utca 19 l. em.) küldendők. Budapest, szeptember havában. *Ujvári Péter*.

* A Como-tó és vidéke. Az *Uránia* színház legújabb, kedden bemutatóra kerülő műsorán ismét olyan elsőrangú érdekességeket mutat be a közönségnek, melyek mindegyike megérdemli a legnagyobb érdeklődést. Felsőleges látványt nyújt a Como-tó és vidékéről készült mozgófénykép. A természeti szépségekben szinte egyedül álló tója legmerészebb fantáziát felhívó látványval egyszerűen elbűvöl a nézőt. Mikor véget ér az atomszerű szép látvány, szinte felfohsajtunk, bár tartott volna még tovább. A világ egyik legszebb tájképe a Como-tó és vidéke. Az *Uránia* színház dícséretet érdemel, hogy ilyen pazar látványosságban részesíti publikumát, mely maradandó emléke lesz mindenkinek, aki a mesés képet megnézi.

Ahol fürödnek a borban.

★

Most, hogy megkezdődött a Hegyalján a szüret s most, hogy közepes bortermésről beszél a hír, nem lesz érdektelen megtudni: hol van az a hely, ahol a boldog halandók fürödhetnek a borban. Ez a hely: *Olaszország*. Alkoholistáink bizonyára irigykedéssel fogják hallani, hogy Olaszországban akkora boronger gyülemlett föl az utóbbi években, hogy legközelebb már mosdóvízzel használják. A magyarországi nagy filloxera idején persze más világ volt Olaszországban. A magyar és osztrák borkereskedők valószínű inváziót rendeztek Olaszországba, különösen Sziciliába, ahol akkortájt ugyancsak fenhordták orrukat az olasz bortermelők.

Méregdrágán árulták a borukat, úgy hogy kereskedőik kénytelenek voltak a rosszabb minőségű borokkal megelégedni s ezekkel vegyítették (szak kifejezéssel: „vágják”) a jófajta magyar karcost. Ezek az olasz borok ugyanis nem dicsekedhetnek valami elsőrangú zaccal, valami kellemetlenül fanyar az utóízük, éppen ezért a magyar gyomor nem is igen tudja bevenni, mert ha már fanyar izre vadászik, inkább vegyíti a saját borát parádival. De annál erősebbek az olasz borok s azért is rendkívül kínálkoztak a lágyabb homoki borok vegyítésére. Ezt az erős alkoholtartalmu, de fanyar ízű olasz bort vásárolták kereskedőink jó ideig, míg a filloxerával sújtott magyar borvidékek rekonstrukciója befejeződött és a magunk termése is bőven ellátta a fogyasztásra és külföldi értékesítésre szánt borszükeletet. Kormányaink borvidékeink védelmére ekkor már magas behozatali vámokkal nehezítették meg az olasz borok importálását s ettől az időtől kezdődik az olaszországi borok nagy felhalmozódása.

Sziciliában például még meg van a tavalyi termés is, úgy hogy *Katania* város kádarál mostanság egyebet se csinálnak, mint hogy gyárják az új hordókat a jövő szüretre. A kataniaiak ezenfelül egy segítenek magukon, hogy a korcsmák tulajdonosai megnyitják a közönségnek pincéiket s egy *Grassi* nevű korcsmáros *üzemelt fillérért enged be bárkit egy órára a pincéjébe*. Ezért egy óra hosszúra íhatik annyit, amennyi beléje fér. A második óra díja ugyanennyi, de már a harmadik órára alig akad bérlet, mert akkorra tökéletesen elázott a szomszédos *Alcantara* korcsmáros még előmesebbek.

Itt egy órai pincebérlet mindössze tíz fillér s a következő óra már csak öt fillérbe kerül.

Mikor elpanaszolták ez állapotokat *Giolitti* miniszterelnöknek, az olasz államférfiu nem tudott rá komoly feleletet, hanem a helyett humoros oldaláról fogva fel a dolgot, azt a jó tanácsot adta, hogy hát igyék a 35 millió olasz többet a saját borából. Hiszen meg is fogadták azóta az okos tanácsot, isznak mostanság az olaszok, jobban a mi híres kefekötőinknél, de nem bírnak győztesen mérkőzni az évek során felhalmozódott rengeteg boranyaggal. Állítólag újabban már mosdóvíz helyett is használják a borukat s ha így halad a dolog, legközelebb már vízvezeték helyett is borvezetéseket fognak létesíteni.

Rászedett püspök.

Csalás festőművészek nevével.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28.

Alig néhány esztendeje, hogy a Budapesti Ujságírók Egyesületének energikus tiltakozása félig-meddig gátat vetett a könyvvigécek garázdálkodásának. Ezek a jó urak mindenfelé, uton-utfélen ujságíróknak mondták magukat (és mondják részben ma is) és ezzel a nem épen rosszhangzású címmel ajánlgatták méregdrága áron a fércműveiket. Ezzel majdnem teljesen tönkre tették a magyar ujságírók hírnevét. A dolog végre is nyilvánvalóvá lett, panaszt panasz követett és az ujságoknak egy esztendei agitációjára volt szükség, hogy a lelkiismeretlen ügynökösködést, úgy a hogy meg lehessen akadályozni.

Most egy újabb gazság van készülben. A magyar festőművészek erkölcsi reputációját akarja tönkretenni egy Bécsben székelő banda, amelynek ügynökei bejárják az országot és ismert festőművészek neve alatt boldog-boldogtalannak, hallatlan mesés áron, kínálják megvételre Bécsben készült, teljesen értéktelen mázolmányait. Egész sereg embert csaptak be ilyen módon az utóbbi időben s — mint fővárosi tudósítónk jelenti — egész sor panasz, feljelentés foglalkoztatja a fővárosi és vidéki rendőrségeket.

Legutóbb, kapcsolatban a királyi látogatással, áttették székhelyüket Veszprémbe és környékére és ott zsarolták végig a hiszékeny emberiséget. A királylátogatás idejére Veszprémbe gyűlt a város, a megye minden vagyonosabb ura, a káptalan minden előkelőbb tagja. Ezket házalták végig a bécsi cég ügynökei és neveltségesen borsos áron, néhány ezer koronáért, sózták a nyakukba mázolmányait, amelyeknek valódi értéke, jóakaratu becsülés mellett, legfeljebb öt korona.

Egy Veszprémben lakó, felszentelt püspök lakására beállított a minap egy ur. Adta az inasnak a névjegyet, melyen egy általánosan ismert, előkelő festőművész neve állott. Természetesen azonnal fogadták. Először azzal a kéréssel állott elő, hogy leszeretné festeni az ősz főpapot és a képet a legközelebbi tavaszi kiállításon a Műcsarnokban kiállítaná. Arra kérte a püspököt, hogy üljön neki modelt a képéhez. A főpap nagyon megfélemlve érezte magát az ajánlat által és megbeszélte, hogy majd a királylátogatás után modelt áll a festőnek. Aztán elkezdtek beszélgetni. Szóba került a magyar művészek anyagi helyzete s a „festőművészek” elkezdett apánczkodni, hogy így, meg úgy, a magyar művészek bizony nyomorognak. Végül aztán egy ügyes fordulattal rátört a dologra. El-

mondta, hogy most is nagy pénzsavartban van. Készen van két képa, de nem tudja őket eladni. Felajánlotta őket a püspöknek, aki savanyu arccal bár, de megvásárolta a képet négyezer koronáért. Dlutánra ott voltak a lakásán a képek. Ki is fizette őket.

A király elutasított Veszprémből és a főpap irt az illető festőnek, hogy most már hajlandó neki modelt ülni. Táviratilag érkezt meg a válasz: hogy az illető festőművész sohasem járt a püspöknel és hogy ravasz család volt, aki becsapta a hiszékeny püspököt. A főpap megbecsülte a képet és küldte, hogy teljesen értéktelen silányság. Erre megtette a feljelentést.

Kállay Jolán butorai.

A primadonna butorai ... Most arról írunk, ami nincs. Mert Kállay Jolának, az aradi színház kedvelt, pajkos primadonnájának — csak voltak butorai. Néhány hónappal ezelőtt még „éves bérlő” volt a primadonna, korlátan ura egy pompásan berendezett négy szobás lakásnak, amely a Kossuth utcában fogadta be a nagyszámu vendégsereget.

Az aradi bohémvilágban örökké emlékezetes marad az az estély, amely az idén tavasszal volt a primadonna pazar berendezésű új otthonában. Az ismerőseit így hívta meg erre a lakásavatóra Kállay Jolán az ő kedves, nyílt beszédmodorával:

— Most már szakítottam a betyáros albérlői élettel, ezután komoly háziasszony leszek.

A Kossuth utcában szép lakást rendeztetett be magának és néhány hónapig nyugodtan is élt, élvezve az éves lakás minden gyönyörűségét, háborítlan nyugalmat.

Kállay Jolánt azonban nem hiába nevezik temperamentumos primadonnának. A temperamentuma egyszerűen csodás és olyan dolgokra ragadtatja a színésznőt, amit talán később maga is megbán. A nagy temperamentuma például gyakran arra készteti, hogy szórja a pénzt. Ha bankói vannak, akkor azokat szórja, de szűkebb időben megelégszik az apró tíz filléressek, sőt a két filléressek dobálásával is. Sőt ha kifogy a készpénzből, gyakran az ékszereit is hajigálja. Megtörtént például a Központi szálló éttermében, hogy a primadonna egy szép nótáért a cigányoknak odadobta — arany karkötőjét. A cigány, aki meg szokta bocsátani a hozzá hasonló bohémek fölbuzdulását, vissza adta az ékszert a primadonnának. (Oh, hogy miért nem ülnek ilyen cigányok a zálogházakban is!)

Szóval a primadonna könnyen adja ki a pénzt a egy-egy szeszélyes elhatározása nagy összegekbe került már Kállaynak. Ezek a bohó tervek pedig az utóbbi időben gyakran jelentkeztek, amelyek érthetően sok pénzt emésztettek meg. Kállay, a *Bobberceg* kiváló személyesítője ismeri azt a dalt, hogy „ha pénzem nincs, iszom hitelbe.”

Es sokszor alkalmazza is é dalt a gyakorlatban. Ebből perze kötelezettségek származtak.

A különféle kötelezettségeknek azonban az a természetük, hogy lejárnak. Olyan pontosan lejárnak, mint a váltó. Ha a lejárt ügyeket nem rendezik, abból súlyos természetű konfliktusok támadnak ügyvédekkel, bíróságokkal, végrehajtókkal. Ezek az urak pedig nem ismernek tréfát és szigorúan járnak el, olyan kérésekkel, mintha ők is színházi bíróság volnának. A fönt említett nagyhatalmasságok föllépésének az lett a következménye, hogy amíg Kállay Jolán Hódmezővásárhelyen aratta a babérokat, itthon elárvorozták a Kossuth utcai pompás lakás összes butorait.

Es most a primadonna ismét hajlékot keres. De nem négyszobás lakást, hanem egyszerű butorosított hónapos szobát, amelynek díszes kőszékének két dolog lesz az ő örök tulajdona: — a művésze és elpusztíthatatlan kedélye.

SPORT.

+ Az aradi tornaegylet háziversenye. Vasárnap tartotta meg az „Aradi Tornaegylet” 63. házversenyét a liceum előtt fekvő játszótéren. A házverseny eredménye a következő volt: 100 mt. síkfutás, első: Orli Rezső 12 $\frac{1}{2}$ másodperc, második: Schiller József. Svéd gerelyvetés, első: Boda Cornél 42.59 méter, második: Schiller József. Távolugrás helyből, első: Orli Rezső 2.73 méter, második: Schmidt Ferenc. Diszkoszvetés, első: Bauer Gyula 32.41 méter, második: Schiller József. Súlydobás távolba első: Schiller József 9.72 méter, második: Vadász Armand dr. Az elég szép eredményt Szentkereszt Pál dr. alelnök, a verseny bíróság elnöke meleg szavak kíséretében hirdette ki. A versenydíjak kiosztását, az ezüst és bronz érmeket pedig a legközelebb tartandó társas összejövetelre halasztják. A versenybíró-ság tagjai voltak Szentkereszt Pál dr., Balázs Géza, Boda Ferenc, Nádray Auréli.

Megrágalmazott járásbíró.

Pikáns hazugságok. — A nagyváradai tábla fegyelmi ítélete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28.

Pikáns természetű vádakkal illették a rosszakarói *Popovics* Péter máriaradnai járásbíró, az ottani járásbíró-ság vezetőjét.

A szomszédos Máriaradnán hónapok óta különös híreket terjesztettek a bíróról, akinek a fülébe jutottak ezek a rágalmak, de természetesen védtelen volt velük szemben, mert hiszen a pletyka ellen nem lehet védekezni.

A bíróról szárnyra kelt híreknek se ismerte senki a forrását, senki se tudta, kitől származnak a kósza rágalmak, de azért mindenki beszélt róla. *Popovics* Péter utóbb már nem is törődött e pletykákkal, mert azoknak megcáfolására egész sajtóirodát kellett volna berendeznie. Várta, hogy az idő meghozza az ő rehabilitálását, ami a napokban meg is történt.

Popovics ellen néhány héttel ezelőtt több radnai ember írásbeli feljelentést adott be *Szentkereszt* Zsigmond báróhoz, a nagyváradai ítélőtábla elnökéhez, aki egyben elnöke is a tábla területén levő bírák fegyelmi bíróságának. A följelentésben azt a meglepő és hihetetlenül hangzó vádat emelték a bíró ellen, hogy a hivatalában zárt ajtó mellett szokott csinos román nőkkel tárgyalni, akik könnyen megnyerhetik a pört, ha engedelmessékednek *Popovics*nak. A jelentésben a vádaskodók tanukra is hivatkoznak, akik igazolni tudják, hogy a bíró kikkel enyelgett hivatalos óra alatt a hivatali helyiségében.

A táblaelnök természetesen azonnal elrendelte a vizsgálatot *Popovics* ellen s kihallgatták a följelentésben megnevezett nőket. A vizsgálat befejeztével tegnapelőtt összeült a fegyelmi bíróság, amelynek tárgyalásán *Szentkereszt* báró elnökölt. A tárgyaláson *Popovics* is mindvégig jelen volt. Az ügy-referense ismertette az ügyet és a tanuvallomásokat, amelyek egyáltalán nem igazolták be a vádakat. Ez alapon a fegyelmi bíróság fölmentette *Popovics*ot a vád alól és utasította, hogy az aradi börtön törvényszékénél tegye meg a feljelentést rágalmazás miatt azok ellen, akik őt alaptalanul bevádolták.

Berlin gyásza.

A magasvasut katasztrófája.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 28.

Az a nagy szerencsétlenség, amely szombaton a német fővárosban történt, csak most bontakozik ki igazi méreteiben. Tizenhat halottja és nyolcvan sebesültje van a katasztrófának, amely egész Berlin városát gyászba borította. A magasvasuton a közlekedés még mindig szünetel és hosszú ideig fog tartani, míg a megzavart forgalmat helyre lehet állítani, ami Berlin közlekedésére nézve igen nagy hátrányt jelent.

Berlinből táviratozzák: A királyi vasutak igazgatósága közhírré teszi, hogy a nyomban megejtett vizsgálat eredménye értelmében el kell fogadni azon föltevést, hogy a szerencsétlenség az „*Allj*” jelzés figyelmenkívül hagyása folytán történt, s a mulasztás a Leipzigi platz felől jövő vonatot terheli. A magasvasuttársaság biztonsági készülékei a technika vívmányainak magaslatán állanak, s a szerencsétlenség helyén a jelzőkészülékek is kifogástalanul működtek.

A császár *Breitenbach* vasutügyi minisztert megbizta, hogy a magasvasut katasztrófájánál szerencsétlenül jártak hozzátartozóinak, valamint a magasvasut igazgatóságának, a mely eddig minden tekintetben igen kiválóan és kitűnően működött, a legmelegebb részvételt fejezzék ki.

A vasuti katasztrófa áldozatait szerdán és csütörtökön fogják eltemetni. A tömeges eltakarítás azért nem lehetséges, mert a halottak különböző felekezetiiek.

Breitenbach vasutügyi miniszter meglátogatta a kórházakat, ahol a szerencsétlenség sebesültjei fekszenek és mindegyiknek átadta a császár részvétnyilatkozatának másolatát.

Schreiber lokomotívvezető és a neki segédkező *Wendl*, akik a katasztrófát okozták, beismerték bűnösségüket. *Schreiber* elmondotta, hogy még emlékszik, a mikor *Wendl* elkiáltotta magát:

— Az istenért, mi történik? — Azután elvesztette eszméletét.

Most már kétségtelenül meg van állapítva, hogy tizenhat ember lelke haladt. A sebesültek száma több a nyolcvannál, akik családjának felszegélyezésére nagyarányú akció indult meg. A társaság anyagi kára óriási, de még sokkal nagyobb lesz, mert a szerencsétlenül járt vasuti alkalmazottak és sebesültek számára kártérítést kell fizetnie, amely több millió márkát tesz ki.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Margittay tárlat Aradon. Az Aradi képző és iparművészeti társulat választmánya *Csánk* Lajos elnöke alatt ma ülést tartott. Megvitatta a választmány a Margittay-kiállítás előkészítését, melynek anyaga magas színvonalon áll. A kiállítást az igazgatóság készíti elő. Ezután a tisztikart egészítették ki. *Ufferbach* Jenő helyébe műtáros *Balla* Frigyes lett. Új tagokul beléptek: *Schubauer* János, *Urdán* Iván, dr. *Csernovics* Diodorné, *Rónay* A. Jánosné, *Uvegy* *Végh* Auréliáné, *Uvegy* *Rónay* Lajosné, *Rónay* Dóra. Az erkély- és ablak díszítési pályázat eredményét a szeptember 4-ikén teszi közzé.

HIREK.

THALY KÁLMÁN ARADON.

Ünnepélyes fogadtatás mellőzését kéri.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 28.

Az október hatodik gyászünnepély tul-
lépi azokat a kereteket, a melyekben az
eddig években le szokott zajlani. A kép-
viselőház nagy küldöttségét vezető Thaly
Kálmán, Aradváros diszpolgára, ekkor
veszi át diszpolgári oklevelét a polgárság
színe előtt Varjassy Lajos polgármester
kezeiből. Erre az ünnepélyes alkalomra a
polgármester a törvényhatóság nevében
hívta meg a kiváló történettudóst és
politikust. A gyászünnepélyt rendező bi-
zottság nevében Kovács Vince elnök
levélben kérte arra, hogy Aradra
jöjjön. A szíves meghívásra ma felelt
Thaly az elnökhöz intézett levélben, a
melyben jövetelét igéri, de a polgárságot
arra kéri, hogy az ünnepélyes fogadtatást
mellőzze.

Thaly érdekes levele következőkép
hangzik:

Tisztelt Elnök Ur!

F. hó 22-én kelt, de általam
(Pozsonyból ide visszaküldve) csak
tegnap este vett nagybecsű levelére
van szerencsém válaszolni, hogy a
szíves meghívásnak megfelelő, —
igaz örömmel fogok a honfiai kegye-
letes ünnepélyen Aradon résztvenni,
ugy is, mint a képviselőház küldött-
ségének vezetője s ugyis, mint Arad
város polgára; és az említett küldött-
ség tagjaival s a t. Ház emlék-koszorú-
jával okt. hó 5-ikén az esti 7 óra
tájban odaérkező gyorsvonattal szán-
kozom odajutni. Csak arra kérem t.
Elnök urat és a t. Bizottságot, hogy
engemet, — tekintettel öreg koromra
és törődött mivoltomra, — de ugyis
mint polgártársukat semminemű fo-
gadtatásban részesíteni ne méltóztat-
sának, hanem csak úgy tekinteni,
mint aki polgártársai közé, haza ér-
kezik, hogy ezek körében az őt e ne-
mes város közönsége részéről ért
nagy megtiszteltetést a kegyeletes
szent nap délutánján t. polgártársai-
nak szerényen megköszönje. — Mély
tisztelettel és hazafias üdvözléssel a
t. Elnök ur őszinte tisztelője s polgár-
társa

Dr. Thaly Kálmán,
ország képviselő,

Az aradi polgárság — mint értesü-
lünk — ez egyszer nem fogja respektálni a
kiváló férfit kivánságát s meleg ováció-
val készül fogadni a „haza“ érkező pol-
gártársat.

— T. előfizetőink figyelmébe. Lapunk
mai számához mellékelten küldjük az elő-
fizetési díjak beküldésére szolgáló postautal-
ványokat.

— A karánsebesi püspökválasztás. A Popen
Miklós halálával megüresedett gör. kat.
román püspöki széket október hó 4-én fogják
választás útján betölteni. A legkomolyabb je-
löltek Muszta Filáret káptalani helynök, Mangra
Vasul és Hammasz Agost archimandriták. Muszta
Filáret ellen abból az alkalomból, hogy a köz-
oktatásügyi miniszter által elrendelt vizsgálat
a karánsebesi tanítóképezdeárról rok szabályta-

lanságot eredményezett, súlyos aggodalmak
merültek fel, amiknek eloszlatására Muszta Filá-
ret a múlt napokban Budapesten időzött és a
miniszterelnöknel kihallgatáson volt. A román
egyházi körökben nagy érdeklődéssel néznek a
választás eredménye elé.

— Kődobás a román trónörökösre. Dé-
váról táviratozzák: A Déváról Zám felé
menő gyorsvonat ellen, a melyen a ro-
mán trónörökös utazott, merényletet kö-
vettek el. Egy ismeretlen ember egy öt-
kilós kődarabot dobott a vonatra, amely a
trónörökös mellé, az ülésre zuhant. A kö-
zeli őrház baktere látta a parasztruhás
merénylőt s üldözte is, de a paraszt az
erdőben elmenekült. A csendőrség keresi.

— A szegedi hölgyek a királynál. Fővárosi
tudósítónk jelenti: A szegedi Erzsébet-szobor
leleplezésének évfordulója alkalmából a szegedi
hölgyek egy nagyobb küldöttsége ma délelőtt
a király előtt járt Kelemen Béla főispán veze-
tésével. A főispán rövid beszédet intézett a
királyhoz, akit a deputáció, illetve a szeged-
városi társadalom nevében arra kér, hogy fe-
gadja el a szobrot. A király a hölgyek hűde-
latát rendkívül szívélyesen fogadta s élőken
érdeklődött, mikor volt a leleplezés és ki ké-
szítette a szobrot. A főispán elmondotta, hogy
a szobor Ligeti Miklós szobrász műve. Azután
az uralkodó a hölgyeket megköszöntésével tün-
tette ki és a fogadtatás végével kikísérte
őket a nagyterembe, ahol meghajlással búcsu-
zott tőlük. A deputáció azután elszéledt a pa-
lotában és megtekintette a gyönyörű termeket.
Különösen tetszett nekik a Habsburg-terem,
amelyet éppen most díszítenek az udvari bátra.

— Anarkista invázió Budapestre. Fő-
városi tudósítónk jelenti: A főkapitányság-
hoz számos távirat érkezett a római, pá-
risi, saint-luisi, csikagói és newyorki
rendőrségektől, hogy igen nagyszámú anar-
kista vette az útját Budapest felé. Hét
prononszirozott anarkista, akiknek a kül-
földi rendőrség minden lépését figyelem-
mel kíséri, nyomtalanul eltűnt s azt hi-
szik, hogy ezek a spanyol király ellen
Budapesten merényletet készülnék elkö-
vetni. A nagy anarkista készülődés miatt
királyunk nem fog a pályaudvarra menni
Alfonz spanyol király elé, hanem maga
helyett József főherceget küldi ki az ifju
uralkodó fogadtatására s a bevonulás al-
kalmával a kocsin a spanyol király oldala
mellett József főherceg fog ülni.

— Ki a bűnös? Budapesti tudósítónk je-
lenti: Két évvel ezelőt Fohn Dzsó, a Beck
és Fohn birományi cég egyik baltagja meg-
szökött a fővárosból. A szökés kereskedői kö-
rökben nagy feltűnést keltett, mert Fohn szö-
kése előtt pár nappal tizenegy fővárosi pénz-
intézetnél összesen száználfelezven ezer koronát
vett fel és a pénzt magával vitte. A szökés
után vizsgálat indult meg, mert gyanu támadt,
hogy a manipulációban Fohn cégtársának, Beck
Jakabnak is része volt. A vizsgálat azonban
megállapította, hogy Beck mit sem sejtett társa
bűnös üzeméről és az eljárás Beck teljes re-
habilitálásával végsőddött. Most az ügyben ér-
dekes fordulat állott be. Székely dr. vizsgáló-
bíró előtt megjelent ma Fohn Dzsó neje és el-
mondotta, hogy férjét, aki jelenleg Afrikában
tartózkodik, levelet kapott. A levélben Fohn
ast írja, hogy az ügy korántsem úgy áll, mint
annak idején a vizsgálat konstataulta. Míg ő
távol volt, mindent reá fogtak, pedig a mani-
pulációkban társának csakugy volt része, mint
neki. Fohn neje a levél alapján feljelentést tett
Beck Jakab ellen és követelte a letartóztatását.
A vizsgálóbíró azonban a kérést nem teljesítette,

hanem beidézte a tizenegy érdekelt
pénzüntézet igazgatóit és vallomásukra, amelyet
a nyomozás útján tettek, ismét megeskette
őket. Fohn ellen újabb körözés levelet adnak ki.

— Az aradi önkéntesek tisztí vizsgája. Ma
érkeztek haza az aradi 38. gyalogezred önkén-
tesei Nagyváradról, ahol tisztí vizsgát tettek.
Ötvenkét önkéntes körül ötvenen állották ki a
vizsgát sikeresen, ketten elbuktak, de ezeket
szabadegolyiák. A levizsgázottak névsora a kö-
vetkező: Borlász Lajos, Bakos Mátyás, Boros
Zoltán, Csermann János, Himmel Dzsó, Schvel-
lengreber Béla, Popovits Péter, Emperel Gyula,
Mandl Jakab, Erdely Emil, Systerovics János,
Hrusztek Emil, Popovics Ignác, Szabó
Mihály, Róth Mátyás, Patrán György,
Schäffler Lajos, Karácsonyi Gyula, Kelemen
Gábor, Karácsonyi Mihály, Nagy Imre,
Bittner Lajos, Neldenbach Emil, Bohár Károly,
Szerb József, Klein József, Varga János, Milo-
sics Béla, Sváb József, Stelner Géza, Cséh La-
jos, Ruszték Károly, Szalfrid Jenő, Welsz Jenő,
Wais József, Landau Jenő, Báthory István,
Janey László, Liphay Kálmán, Vermes Deme-
ter, Orbán Károly, Ratschinger Ernő, Kaufman
Béla és még heten, kiknek neveit lapunk hol-
napl számában közöljük.

— A szocialisták tüntetése. Budapesti tudó-
sítónk jelenti: A szocialdemokrata pártvezére-
ket, akik ma este kilenc órakor érkeztek viz-
sra az osztrák szocialisták birodalmi értekezle-
téről, a nyugati pályaudvaron ériási tömeg
várta és amidőn a vonat berobogott, viharos
éljenzésbe törtek ki. Valóságos diadalmenetben
kieérték a vezetőket a „Népszava“ szerkesztő-
pöge elé. Ugyanazzal a vonattal érkezett Ap-
ponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi
miniszter, akit a perronon levő munkásság he-
vesen megabcugolt. A miniszter a váróterem
keresztül egyenesen a reá várakozó kocsijához
szellett és anélkül, hogy a kint álló nagy tö-
meg őt észrevette volna, elhajtott. A tömeg
azután a függetlenségi párt helyisége elé akart
vonulni, de ezt a rendőrség megakadályozta és
a tüntetőket szétszórta. A munkások egy-
része ekkor a „Népszava“ szerkesztőpöge elé
vonult, ahol az egyik pártvezér beszédet inté-
zett hozzájuk és nyugalomra intette őket. A
tömeg ezután rendezettség nélkül szétszórott.

— Hajdúvármegye eltagolása. Debrecen-
ből táviratozzák: Hajdu vármegye tör-
vényhatósága ma közgyűlést tartott, ame-
lyen rendkívül izgatott és heves modor-
ban foglalkoztak Szabolcs megye ismert
eltagolási indítványával. Az indítvány Haj-
dunánás, Hajdudorog, Hádház és Téglás
nagyközségeknek Szabolcs vármegyéhez
való csatolására vonatkozik. A közgyűlés
szenvedélyes hangú vita után határozatot
fogadott el, amelyben tiltakozik Hajdu
vármegye feldarabolása ellen.

— Házasság. Nosszoly Emil ny. m. kir.
honvédkuszárszázados f. hó 24-én Budapesten
házasságra lépett Hofferné Róza Józseffel. 8178

— Egy sorsjegynyerő viszontagságai. Külö-
nösen botrányos esetről írnak Borosjenőről. A
borosjenői kir. járásbíró évek óta részt vesz
a magyar osztályosjátékon. Sorsjegyet min-
dig a Gaediaké bankháztól vette meg és pedig
mindig akként, hogy az új sorsjegy árát mi-
ndenkor a húzás előtt való napon adta postára,
mire a cég mindig megküldte neki a sorsje-
gyet. Az elmúlt héten megtartott húzás alkal-
mával is így tett, azonban most fordult a hely-
zet. A bankháza a sorsjegyet nem adta ki, és a
sorsjegy árát visszaküldte, azzal az indokolá-
sával, hogy a pénzt a járásbíró később küldte el.
A bankház eme magatartásának az a magya-
rítása, hogy az illető sorsjegyet, melylyel a já-

rásbíró már évek óta játszott, 10000 korona nyeregnyel kihúzta, amely nyeregnyel egy nyolcada illetné meg a járásbíró. A bankháznak ez a magaviselete szerfelett meglepte a járásbíró, aki a régi szokás alapján, most is, ép úgy, mint máskor éveken át, a buzás előtt való napon küldötte el a pénzt a cégnek, s minthogy — egész joggal — úgy vélte, hogy a bankház vele szemben nem jár el sem igazsággal, sem egy tisztességes cégől elvárható kulantériával, még szombatn reggel felutazott Budapestre, hogy a céggel személyesen intézze el a dolgot.

— A Népszava adatai. Budapesti tudósítónk táviratozza: A rendőri sajtóiroda jelenti: A központi statisztikai hivatal által készített s a Népszavában megjelent statisztikai kimutatások tárgyában a rendőrség nyomozást indított annak a kiderítésére, hogy ezek az adatok mint kerültek az említett laphoz. Ennek eredményeként közli a rendőrség, hogy tisztviselő, állami alkalmazott bünyös visszaéléséről szó sem lehet. A központi statisztikai hivatal a Népszavában megjelent statisztikai adatokat sokszorosításra átadta a *Károlyi György* nyomdának, hol minden valószínűség szerint titokban egy-két példánnyal többet készítettek a nyomdászok és ezeket eljuttatták a Népszavához.

— Értekezlet a vicinális törvény tervezete tárgyában. Budapesti tudósítónk jelenti: Az alköb rendű vasutakról szóló törvényjavaslat tárgyában ma délelőtt tizenegy órakor a kereskedelmiügyi minisztériumban *Szterényi József* államtitkár elnöklésével értekezlet volt. A tanácskozást Szterényi államtitkár nyitotta meg és előadta, hogy a vicinális vasutakról szóló javaslat törvénytervezete dolgában *eddig a kormány állást nem foglalt*, tehát a szakvéleményeket minden esetre figyelembe veszi. Ezután a tervezet harmadik részéről tartózkodtak. A tanácskozást holnap folytatják.

— Meghalt Sántha bácsi. Budapesti tudósítónk jelenti: *Sántha Antal*, a Nemzeti Színháznak negyven esztendőn át volt tagja, ma hetvennyolc éves korában meghalt. Az elhunyt tizenöt évig a színház pénztárosa volt s általában a „Sántha bácsi” néven ismerték és szerették, úgy a körönség, mint pályatársai. Temetése holnap délután lesz.

— Szocialisták gyűlése. Tegnap délután hat órai menet vonult végig Aradváros főbb utvonalaiban, zeneszó mellett. A szocialisták voltak, akik a Török-téren az általános, titkos választójog mellett tüntettek szokatlanul népes népgyűlés keretében. A gyűlést *Varga Ferenc* párttitkár nyitotta meg, aki egy teljes órában beszélt a választójogi nagy hatás mellett, míg utána *Seidlögyi-Kiss István* foglalkozott ugyanazzal a témával. A rendőrséget *Török Lajos* fogalmazó képviselte, de dolga csak egyszer akad, amikor az egyik szónokot megzavarja beszédében.

— Halálozás. Sulyos gyász érte *Daimel Lajos* aradi tekintélyes kereskedőt: atyja, *Daimel Lipót*, Gyula városnak hosszú időn át volt iparos és tisztas polgára nyolcvanegy esztendősen meghalt. Az elhunytban *Daimel Sándor*, Békésmegye főjegyzője is atyját gyászolja.

— Az elhagyott Kragujevics. *Kragujevics Spaso* ügye még mindig a vizsgálóbírónál van. Majd ha a berlini esetre vonatkozó nyomozás is teljes befejezést nyer, tessék át az egész ügyet az ügyészséghez. A vizsgálat adatai szerint eddigelé csak a két lopás ügyét tisztázták; a bécsi és berlini rablógyilkos merényleteket teljes homály fedi. *Kragujevics* tegnap látogatta meg az ügyészség hörnőjében *Wetter Esz* dr., a vádlott védője. A Katal gavallért

nagyon megviselte a fogság és különösen az verte le nagyon, hogy sem hozzátartozói, sem barátai közül senki sem törődik vele. Fogságba való helyezése óta még csak a születési és kapott egyetlen sor irást.

— Vasuti kedvezmény az október hatodik ünnepe. Az *Acseu* igazgatósága most másodikban teszi azt az üdvös rendelkezést, hogy vonalain az október hatodik aradi ünneppézzé félőru utazást engedélyez. A kedvezmény csakis egy napra, azaz október 6-ra terjed ki. Az e napon reggel Aradra jegyet váltó utas a visszaútatásra is jót nyer. Az arad szegedi vonalról csak a 16. és 40. sz. vonatokkal, a mezőhegyes-kőtegyházi vonalról csak a 210. sz. vonattal, az újszentanna-kőtegyházi vonalról a 840/111. és 812/101-141. sz. vonatokkal, a brád-guravoji vonalról csak a 141. sz. vonattal s a gurahonc-borossebesi vonalról csak a 101 és 141. sz. vonatokkal. Borossebes-aradi vonalról a 101, 111. és 141. számú vonatokkal bejövő utas van jogosítva jegyével a nap bármely szakában és vonatával való visszautazásra. Természetesen helyi motor, vagy vegyesvonathoz váltott menetjeggyel a visszautazásnál sem lehet gyorsmotor vonatot használni. E kedvezmény szemszédos forgalomra és 10 éven alóli gyermekekre nem terjed ki.

— Meggyilkolt család. *Szatmárnémeti*-ből jelentik: *Szabó Sándor* nyírgebeli földművest, aki családjával rossz viszonyban élt, felesége és fia megölte. A gyilkosokat elfogták.

— A lóvasut áldozata. Körülbelül két héttel ezelőtt a lóvasut egyik kocsija elgázolta *Ágoston Antalnét*. A jobblábát szarta össze a nehéz kocsi és a súlyosan sérült asszonyt a kórházba szállították, ahol a lábát amputálták. Az operáció után állapota súlyosabbra fordult s ma délelőtt kizenvedett.

— Rablótámadás egy vonat ellen. *Vilnából* jelentik: Mult éjjel *Berdáni* állomáson egy postavonatot, amelyben katonai őrség is volt, rablók támadtak meg, bombát vetettek és rálőtték. Egy esendőrt megöltek, öt más személy megsebesült. A rablók behatoltak a postakocsiba, elvitték a pénzeslevelek egy részét, az után elmenekültek. A szemszédos állomásokon is letartóztatottak néhány gyanús személyt. A vasuti töltésen hat robbanó löveget találak.

— Földrengés. *Bécsből* jelentik: A cs. és kir. meteorológiai és geodinamikai intézet szismografikus készülékkel ma reggel meglehetősen erős földrengést jeleztek, körülbelül 2200 kilométernyi távolságból. A feljegyzés kezdete 7 óra 32 perckor, maximális kilengés 7 óra 41 perckor, vége 8 óra 45 perckor.

— Megszurta a barátját. *Kovajda István* és *Kovács György* kocsislegények tegnap éjjel egy Illés utcai kocsmában mulattak együtt. Az utcára kerülve szóvita támadt közöttük s a vita hevében *Kovajda* kést rántott, a mellyel *Kovács*ot egyszer fején, kétszer ballapockáján szurta meg. A rendőrség a késelő legényt letartóztatta.

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyajteni csak úgy lehet, ha nélkülözhető filléreinket egy olyan pénzügyesnél helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám) Ezen intézetnél takarékbetétet a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadnak hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza.

— Táplálkozás és vérképzés zavarainál a buziasfürdői szénsav- és vasvas források megbecsülhetetlen hatásnak. Ide tartoznak a serdülő korban fellépő sápkór, az öröklés, hiányos fejlődés, rossz táplálkozás, szellemi és testi megerőltetés, betegségek (typhus s egyéb fertőző bántalmak) vérzések, gyermekágyi helytől létrejött vérszegénység. — A buziasfürdői „Phönix” gyógyviz, mely a híres buziasfürdői szénsavforrások hatását nagyban elő-

mozdítja, kapható gyógyszerárakban, drogériákban és minden jobb fűszerüzletben.

— Likör aromák kitűnő likörök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisnál. 191

● A kiváló vér- és húgyutak gyógyterápiája ●

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, kővesésnél, cukorbetegségben és húgyutak bántalmánál kiváló hatás.

Természetes vasmentes savanyvíz.

● Kapható árnyékszékcsővel és a Gyógyvízért Salva-Árnyékszék Gyógyvizet, V. Budapesti körút.

TORVÉNYKEZÉS.

A bankigazgató plébános.

Fordulat Bartha István ügyében.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28

Bartha István csanádpácal plébános régi óta húzóó ügye most nyert befejezést. A sikkesztő lelkész ellen az ügyészség elejtette a vádat. Bartha, aki a lelkészség mellett bankigazgató is volt, a csanádpácal népbankot 158.000 koronával károsította meg. E miatt vizsgálati fogságba is került, a tárgyalás folyamán a bank visszavonta főjelentését s a törvényszék ebben az ügyben megszüntette az eljárást. Amde ugyanekkor új főjelentés érkezett Bartha ellen.

A csanádpácal keresztény hitelszövetkezet, amely teljes vagyonával együtt beleolvadt a csanádpácal népbankba, — jelentette föl a plébánost 28.000 korona miatt. Bartha ugyanis annak a pénzügyesnek is igazgatója volt. A törvényszék ebben az ügyben elrendelte a vizsgálatot s a vizsgálati fogságot is főtartotta, de a tábla a vizsgálati fogságot megszüntette.

Hónapokon át tartott a vizsgálat, amely most Barthára kedvező elintézkedést nyert. Készségellenül megállapították, hogy a népbank a keresztény hitelszövetkezettől elikkasztott 28.000 koronát is átvette s ez az összeg befizeltett a népbanktól elikkasztott 158.000 koronában. A szegedi ügyészség most elejtette a vádat Bartha ellen, akinek a bünygye így végleg megszűnt.

§ Egy törvényszéki jegyző vád alatt. Dáváról telegrafálták: Az idevao törvényszék vádtanácsa *Indre László* dr. törvényszéki jegyző sikkasztásért vád alá helyezte. *Indre László* dr. vezetője volt a törvényszéki jegyzők mozgalma s a szegedi kongresszus elnökévé választotta őt. A jegyzői mozgalom költségére tizenhárom jegyzőtársával vállóra ezerötszáz koronát vett föl. Szegeden a jegyzők a pénzt összegyűjtötték s átadták neki, de *Indre* dr. nem tudott asszal idejében elszámolni. A főtárgyalást s kénap huszonegyedikére tűzték ki, de el kellett halasztani, mert *Indre* bíróküldésért folyamodott a Kurfához.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Szőlősgazdák közgyűlése.

Borértékesítő szövetkezet a Hegyalján.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28.

Folyó hó 27-én tartotta az Aradhagyaljai Szőlősgazdák Egyesülete Pankofán 8-ik rendes évi közgyűlést *Szabó Zoltán* elnök vezetésével, amelyen több fontos és a szőlősgazdákra nézve nagy jelentőségű kérdés került tárgyalás alá.

Szabó Zoltán elnök megnyitójában, visszapillantást véve a múltra, konstatálja, hogy a borárak a múlt évben általában olyanek voltak, hogy azokkal a szőlősgazdák megeléghettek elégedve, azonban ez idén e tekintetben ismét nagy visszaesés mutatkozik és a borkereskedők az idei termésért általában potom árakat ígérnek. *Szabó* ennek egyik okát abban látja, hogy a szőlősgazdák meguk már előre nagy hangoz hirdették, hogy az idén nagyon bő termés lesz a hegyalján, ami azonban nem vált be, mert

amint most kiderült, az irdi termés semmivel sem mondható jobb, az tavalyinál. Másik oka a jelenlegi alacsony áraknak az, hogy Ausztriában és a homoki szőlőkben tényleg bő termés mutatkozik. Ilyen körülmények között a hegyaljai szőlősgazdáknak saját jól felfogott érdekükben kötelességük, hogy össze tartsanak és bortermésüket poton áron el ne adják, hanem várják be azzal az árral emelkedését, aminek okvetlen be kell következnie. Sajnálatos konstatálja továbbá az elnök, hogy az egyesületi tagok érdeklődése az egyesület működése iránt az utóbbi időben nagyon megcsappant, amit azonban szintén a múlt évi kedvező borértékesítési viszonyoknak tulajdonít és reméli, hogy a jelenlegi nehéz helyzet ismét tömörülésre fogja késztetni a szőlősgazdákat.

Ezután Kemény Sillárd titkár az igazgatóválasztmányának a közgyűlés előterjesztett évi jelentését olvasta fel, mely szerint az egyesület a múlt évben több fontos kérdésben állást foglalt a szőlősgazdák érdekében.

Ezután a titkár előterjesztette a számvizsgáló-bizottságnak a pénztári számadásokra vonatkozó jelentését és az egyesületnek az 1908/09. évi költségvetésirányzatát, amelyeket a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vett. Az időközben megüresedett 2 igazgatóválasztmányi tagsági helyet a közgyűlés az elnökség javaslatára Hanyi Gyula és Posevitz Gusztáv egyesületi tagokkal töltötte be.

Ugyancsak az elnökség indítványa folytán elhatározta a közgyűlés, hogy a Magyar Szőlősgazdák Egyesülete által a borfogyasztási adó eltörlése érdekében megindítandó újabb országos mozgalomban és e célból a kormányhoz felküldendő monstre küldöttségben az egyesület is részt fog venni.

Ugyancsak az országos egyesület felhívása folytán állást foglalt az egyesület a kereskedelemügyi minisztérium és a „Vinea” bortermelési és borkereskedelmi részvénytársaság között kötendő szerződés ellen, amelyet úgy a bortermelők, valamint a borkereskedők névére nagyon sérelmesnek tart. Ezzel kapcsolatban Bódy Bódog indítványára elhatározta az egyesület, hogy lépéseket fog tenni egy, az Aradhegyalján létesítendő borértékesítési szövetkezet szervezése céljából, mi célból az egyesület a földmivelésügyi minisztériumot is megfoga keresni megfelelő évi segély engedélyezése végett. E végből a közgyűlés Szabó Zoltán elnöke alatt egy szűkebbkörű bizottságot küldött ki, az előkészítő munkálatok végrehajtása érdekében.

Jausz Oszkár indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy a Budapesten alakulóban levő szőlőszeti és borászati bank részvénytársaságba az egyesület a tagok aránylagos hozzájárulása mellett szintén be fog lépni.

Végül elhatározta a közgyűlés, hogy feliratot intéz a kereskedelemügyi minisztériumhoz az iránt, hogy a bornak a vasúti szállítási díjtétele, ami jelenleg magas, megfelelő mértékben lecsökkentessék.

A közgyűlésen jelen voltak: Abonyi Henrik dr., Barna Lajos, Bódy Bódog, Ditrích József, Gajda József, Gramax Ernő, Hanyi Gyula, Jausz Oszkár, Katona Emil, Kemény Sillárd, Ifjabb Lócs Rezső, Posevitz Gusztáv, Rakusán Károly.

Rakusán János, Schreier László, Szabó Zoltán, Szekusán Gyula, Vikol Gerő, Vikol Gyula, Weiss Soma, Wolf Adolf, Wolf Sándor és még többen.

Budapesti áru- és ártékizsége.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 28.

Szállár. Kínálat, vételkérő korlátolt, 20 ezer mm. szállár, 8—10 fillérrel magasabb árak.

Az árak 50 mlionként számítva:

	Déli váriat	2 órat váriat
Busa ápriliára	11.84—11.85	11.92—11.93
Busa októberre	11.57—11.58	11.64—11.65
Zab októberre	7.99—8.—	8.02—8.03
Ross októberre	9.35—9.36	9.37—9.38
Vasáros májusra	7.39—7.40	7.39—7.40
Ross ápriliára	9.78—9.79	9.82—9.83

Zárul 5 órákor:

Wétőssége üzletelen.

Az anyatejtől

elválasztott gyermekek gyorsan kővérednek, erősekké és rózsás színűekké válnak, ha a tápláló SCOTT-féle Emulsiót szedik. 5816

A gyermekek szeretik és könnyen emésztik a SCOTT-féle Emulsiót.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

Orvosok és bábák az egész földkerekségen állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót,

mert ismerik azokat a kiváló eredményeket, amelyek a SCOTT-féle Emulsió nyomán keletkeznek.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedden, 1908. évi szeptember hó 29-én:

A) bérlet

A) bérlet.

Tatárjárás.

Operette 3 felvonásban. Írta: Bakonyi Károly. Zenéjét: Gábor Andor versőire szereste Kálmán Imre.

SZEMÉLYEK:

Lohonyay	Várnay Jenő.	Wallenstein	Leővey Leo.
Treszka	H. Harmath.	Gerő intéző	Faludy K.
Risa báróné	Wlassák V.	Bence	Kulcsár L.
Imrédi	Mártonfi R.	Elemériné	Zalay Margit.
Lőrentey	Hunyady J.	Idike	Kun Irén.
Elekcs	Bánhid J.	Szekfü Bandi	Nagy I.
Poroszlav	Bátori I.	Turi	Ladiszlay J.
Mogyoróssy	Sz. Rontay	Suták huszár	Pintye L.

Küldetés este 7 óra föl órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szán, Szabadságtér mellett.)

Uj műsor.

Uj műsor.

Műsor 1908. szeptember hó 29-én kedden:

1. Menjünk a varrónőhöz. Bohózat. — 2. Bűvös papirus. Látványosság. — 3. A Como-ó és vidéke. Természet után. — 4. Próbaöngyilkosság. Bohózat. — 5. A kocsi-gyártó leánya. Dráma. — 6. Makacs énekes. Bohózat. — 7. Valódi kincs. Életkép. — 8. A kis hős. Szenzáció.

Minden előadás alatt katonazené játszik. — Cukrázása

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

NYILTER.

Pénzének

ellensége,

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

3991—1908. tkvi sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A máriaradnai kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Tóth József aradi lakos végrehajthatónak, Barbatyei Petru és neje sz. Vojka Léna végrehajtást szenvedők elleni 400 kor. tőkeövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék, (a máriaradnai kir. járásbíróság) területén lévő, a ménési 249. sz. tjkvben A. I. 1 sor 780—782) hrsz. ingatlanra az árverést 883 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1908. évi október hó 20 ik napjának d. e. 9 órájkor Ménés községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10⁰/₀-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában jelzett óvadékképes érték-papirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt M.-Radna, 1908. évi július 2.

Kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság.

Polgár,

kir. jbnó.

3172

Legújabb angol öltöny szövetek, ugyszintén felöltő szövetek megérkeztek, amelyek legolcsóbban beszerezhetők akizárólagos posztógyári raktárban Leichner és Fleischer Arad, Szabadság-tér 17. sz.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Krausz Paulin, Színházépület

elfogad előfizetést folyóiratok- és divatlapokra. Francia blousealbum K. 1-20-tól. Köcsönkönyvtár magyar, német, francia és angol nyelvben havonként K. 1-től vagy kötetenként 8 fillér. 996

Egy fiatal ember

Uraságnál belső szolgál, esetleg más állást keres azonnali belépésre. Tisch Alfréd, Weitzer J.-u. 17. szám. 3177

Egy különbejáratú

csinosan butorozott, szép tágas szoba kiadó. Batthyány-utca 9., ajtó 9. sz. 3171

Pörkölt szalonna,

légszárított, kapható Raichbauer Nándornál Ujszentannán 130 koronáért métermázsánként. 3111

Egy jó forgalom,

régen fenálló vendéglő a város közepén más vállalat, miatt eladó. Cim a kiadó hivatalban. 3101

Elfogadok

teljes ellátásra fiatal embereket. 50 korona. Cim: Lujza-utca 3. sz. 3141

Makzók

és izr. Imakönyvek nagy választéka. Irodai kellékek dus készlete. Kerpel Izab könyvkereskedése Aradon. Ugyanott egy nagy Meidingi kályha eladó. 292

Eladó

Pécskán egy régóta fenálló, kiűnő forgalmu fűszer és korcsma-üzlet korlátlan italméréssel, lakóházzal és megfelelő mellékhelyiségekkel. Fizetési feltételek kedvezőek. A vételhez 4-5000 forint készpénz szükséges. Cim a kiadóhivatalban 3158

Eladó házak.

Wesselényi-utca 34. sz., egyik 2500 frt., a másik 4500 frt., és új téglá egy forint száza. 3174

Őszi blouse album,

a legújabb eredeti szabásmunkákkal, dus tartalommal 1:50 fillérért hapható Ingusz I. és fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-utca. 201

Sok pénzt

kereshetnek ügyes üzletszerzők. Bővebbet a kiadóban.

Egy teljesen új planino

jutányos áron eladó Neuman Antal zongorakészítőnél, József főherceg-ut 6. szám. 2959

Borpincze

240 hekto ürtartalmu hordóval 3170

kiadó

Deák Ferencz-utca 30. sz.

Hair regenerator.
 Artalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyemfenyű és ugyanolyan színű lesz. a minő az eredetileg volt, korpa képződés meg szűnik, ugyszintén a haj hullása is, nem piszkol.
 Ára 2 korona. 311
Földes Kelemen
 gyógyszerháza Aradon.

Használt ólom
 megvételre kerestetik

1908. V. 1723/4. szhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1908. V. 1723/4. számú végzése által Urbán Endre aradi cég végrehajtató javára, Hagyák Mátyás és neje ujmikalakai lakosok ellen 147 korona 74 fill. tőke erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróilag lefoglalt és 895 koronára becsült butorok és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Széll-utca 4. sz. alatt leendő eszközzésére 1908. évi szeptember hó 30-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitűztik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1908. évi szeptember hó 16-ik napján.

Györffy Arnold,
 kir. bírósági végrehajtó.

3173

DISZMŰMUNKÁK
MONITROZÁSOK
IRÓMAPPÁK.

ARADI NYOMDA
 KÖNYVKÖTÉSZETE

DISZDOBOZOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR KÖTÉS.

Van szerencsém értesíteni, hogy a valódi

PERZSA ÉS SMYRNA

szőnyegek megérkeztek és azokat olcsó vétel folytán jutányosan adhatom el.

Az idei behozatal minőségileg nagyon kedvező mert régi, fényes, ritka példányokat, hibátlan árut, ugy kisebb, mint nagyobb szőnyegekben nagy mennyiségben szerezhettem be.

Tekintve a perzsiai rossz viszonyokat, olyan minőségek jöttek forgalomba, amelyeket évtizedek óta mint családi ereklyét tartogattak.

Gyűjtőknek kiváló alkalom **antik** szőnyegek beszerzésére.

DOMÁN SÁNDOR

szőnyegháza

ARAD, Szabadság-tér 2. sz.